
8.4.2. Qestionaris que han respost l'escenari 2

Resum del segon escenari:

"Els diplomats en Ciències Empresarials seran, a poc a poc, desplaçats pels llicenciats en Administració d'Empreses i en Economia, ja que les empreses necessitaran personal format a un més alt nivell."

Qüestionari 16

"En una societat cada dia més competitiva, en què l'oferta de titulats universitaris és molt elevada, tindran més possibilitats els llicenciats que els diplomats.

"És cert que amb l'obertura de mercats i amb la creixent complexitat de l'entorn empresarial, seran necessàries persones amb més coneixements d'Economia.

"No crec que les empreses prefereixin els llicenciats per la imatge de nivell que puguin donar, sinó per la formació i els coneixements més amplis.

"Els llicenciats aniran desplaçant els diplomats en les tasques de més responsabilitat i, a la vegada, aquests aniran ocupant els llocs que ara estan coberts per persones amb estudis superiors no universitaris. De tota manera, el títol no és el que l'empresa hauria de considerar més important a l'hora de cobrir un lloc de treball. Un diplomata que hagi adquirit una formació complementària serà molt més vàlid que un llicenciat.

“Hi ha dos factors fonamentals que faran que es produeixi aquest escenari: En primer lloc, el fet que cada vegada hi ha persones amb més formació universitària i la tendència és de formar-se més amb estudis de segon cicle i amb estudis de postgrau, etc.

“L’oferta de titulats universitaris és molt àmplia. En conseqüència, les empreses preferiran contractar llicenciats, ja que els salaris s’aniran abaratint. Per una altra banda, la competitivitat és un altre factor que influirà en aquesta situació. Les empreses necessiten personal més format i més especialitzat en les noves tècniques a totes les àrees de l’empresa.”

Qüestionari 26

Inicialment encerclat l’escenari 2, hi ha els següents comentaris:

Al paràgraf que diu: “La complexitat del mercat i de la competència farà més necessari personal més format que els diplomats”, indica al marge: “NO”.

Sobre l’abaratiment dels salaris dels llicenciats, hi ha un signe al marge: “?”

Sobre l’afirmació final del paràgraf sobre els desplaçaments dels diplomats pels llicenciats, hi ha una indicació al marge: “NO”.

Al final hi ha una addenda: “L’empresa selecciona els candidats pel perfil del lloc de treball. La titulació universitària no predisposa la seva incorporació definitiva.

“Avui es busca talent, i això no s’estudia a la universitat i no depèn del nivell adquirit.”

8.4.3. Qüestionaris que han respost l'escenari 3

Resum del tercer escenari:

"Els diplomats en Ciències Empresarials estaran situats en una incòmoda posició, entre els llicenciats en Administració d'Empreses "per dalt" i els titulats dels cicles formatius de grau superior de l'especialitat "per baix", i aniran perdent posicions."

Qüestionari 17

"Considerem que l'escenari 3 s'ajusta més a l'escenari previst en el futur.

"No obstant això, l'escenari 2 és necessari per a la cobertura de determinats llocs de responsabilitat de gerència o tècnica de les empreses."

Qüestionari 18

"L'opció més correcta, per a mi, és l'escenari 1. La Diplomatura combinada amb experiència pot igualar o superar una llicenciatura.

"Però la gran oferta de treball i cultural que neix, barrejada amb l'idealisme i el rol que porta implícita una llicenciatura, farà que el desenllaç sigui l'escenari 3.

"Però l'any 2010 haurem de plantejar Diplomatura/Llicenciatura/Màster MBA."

Qüestionari 21

"La profusió d'estudis provoca una confusió de rols i una indefinició que repercuteix en dificultats dels empresaris i dels professionals per poder definir les tasques laborals i les necessitats de l'empresa."

Qüestionari 24

Elecció de l'escenari 3, però diu "No" al primer paràgraf: "Els diplomats en Ciències Empresarials seran considerats com uns titulats de segona classe (...), seran poc valorats (...) i considerats com a estudiants que no han pogut anar més lluny."

Qüestionari 27

"De tots els escenaris proposats m'inclino pel tercer.

"A pesar de ser el més pessimista dels tres resulta el més encertat, ja que és ben cert que els CFGS pressionen fort des de baix, i que les empreses busquen cada vegada més gent formada en una àrea específica.

"A més, es dona la situació que la major part de la formació que s'utilitza en el desenvolupament del treball en qualsevol empresa la proporciona la pròpia empresa, ja que cada una és un petit món, amb les seves pròpies lleis i les seves pròpies teories."

És per això que els diplomats en Ciències Empresarials quedaran en inferioritat, ja que per sobre quedaran els llicenciats, que tindran més importància per la internacionalització dels mercats (per a la qual cosa estan més i més ben preparats), i per sota, gairebé al mateix nivell, els titulats de CFGS, que resultaran més econòmics per a les empreses i que la diferència amb els diplomats en coneixements vàlids per a l'empresa no serà tant gran, ja que és l'empresa la que s'encarrega, en última instància, de formar els treballadors en la cultura pròpia i individual d'aquesta".

8.4.4. Qüestionaris que han donat altres respostes

Qüestionari 23

“La meua modesta opinió és que es pot donar qualsevol de les tres situacions plantejades, perquè les tres són possibles; per a mi, el més important és que l’alumne absorbeixi el màxim de coneixements possibles abans d’incorporar-se al món laboral.

“Si l’alumne pot fer una llicenciatura, millor que una diplomatura, i si, a més a més, pot fer cursos de postgrau d’especialitats de la seva àrea, millor que millor; pel sol fet que tindrà un bagatge més ampli de coneixement de base, no obstant, no podem oblidar que aquest coneixement és bàsicament teòric i que la formació real la completarà a l’empresa. Per tant, voldria dir que la vàlua de les persones en el seu futur no resideix tan sols en el grau de formació inicial que hagin pogut adquirir, sinó en la voluntat de seguir aprenent, tant a l’escola del dia a dia que és el món laboral, com en el reciclatge permanent, assolint les novetats que es vagin produint. Crec que el món laboral futur serà molt competitiu i, per tant, solament destacaran els que tinguin, no tan sols un bon fonament, sinó també la constància i la voluntat suficient per estar en permanent formació.”

Qüestionari 25

No hi ha resposta referent a escenaris.

8.4.5. Comentari únic, inclòs en el segon qüestionari

“Una reflexió personal. Joan Maragall: Esforça't en el teu quefer com si de cada detall que pensis, de cada paraula que diguis, de cada peça que posis, de cada cop de martell que donis, depengués la salvació de la humanitat, perquè en depèn, creu-ho.

“Qui treballa posant-hi el cap, en fruità.

“Per on començar? QUALITAT TOTAL.

“Qualitat total = Qualitat d'ensenyament + Qualitat personal + Qualitat tècnica + Qualitat de gestió + Qualitat de vida.

“És la suma de diferents qualitats, donant una visió general de l'activitat d'una empresa.”

9. Resultats del segon qüestionari

9.1. Resultats del segon qüestionari (escoles)

9.1.1. Identificació

Les escoles que han contestat el segon qüestionari en el termini establert han estat un total de vuit, la qual cosa representa un 57,14 % del total.

Cinc escoles universitàries que han respost aquest segon qüestionari pertanyen a universitats oficials i, tres, són escoles adscrites. (Veure annex 15.11)

La identificació era la primera pregunta del segon qüestionari (que assenyalem, en les preguntes que segueixen, amb QII).

9.1.2. Sobre l'empresa i el mercat laboral del futur

Pregunta 2. (QII). Sobre els factors que influiran més en el futur de les empreses

A la qüestió de quins factors influiran més en el futur de les empreses, s'han considerat *decisius*, per aquest ordre, sobre 8 respostes:

Quadre 9.1.1. Factors que influiran més en el futur de les empreses (QII)
Respostes de les escoles: factors decisius. Segon qüestionari.

- La competitivitat	8 respostes
- El domini dels idiomes	7 respostes
- El treball en equip	6 respostes
- L'automatització dels processos administratius	4 respostes

Font: Dades de l'enquesta

Han estat considerades *tan importants com altres factors*, les noves fórmules del màrqueting, amb 6 respostes.

Pregunta 3.1. (QII). Sobre les raons de la no adequació de l'oferta educativa a les necessitats laborals

Les respostes han estat:

Quadre 9.1.2. Raons de la no adequació de l'oferta educativa a les necessitats laborals. Respostes de les escoles. Segon qüestionari.

- Manca de pràctiques a les empreses incloses en la Diplomatura	6 respostes
- Poc coneixement directe de la realitat empresarial	6 respostes
- La poca utilització de l'estudi de casos empresarials	2 respostes
- La poca especialització en temes importants per a l'empresa	2 respostes

Font: Dades de l'enquesta

Un expert ha afegit que "*hi ha massa matèries teòriques: Matemàtiques, Teoria econòmica...*"

En un altre qüestionari s'ha inclòs el següent comentari: "*Professorat massa allunyat de la realitat per qüestions corporatives i institucionals: preponderància de la recerca i cap estímulo a la docència de qualitat.*"

Pregunta 3.2. (QII). Sobre qualitat personal i experiència vs. la formació

No hi ha acord sobre la importància, en el futur de les empreses, de *la qualitat personal i l'experiència*, respecte de *la formació*.

- 4 respostes afirmen que seran *més importants* la qualitat personal i l'experiència, i
- 4 respostes afirmen que seran *tan importants*, les unes, com l'altra.

9.1.3. Sobre formació i futur

Pregunta 4.1. (QII). Sobre què consisteix la formació generalista dels futurs diplomats

Hi ha *unanimitat respecte* que

- els estudis han de proporcionar l'alumnat d'una bona base per a una posterior especialització.

Hi ha una resposta que afirma que els diplomats "han de saber una mica de tot" i una altra que diu: "Calen generalistes amb experiència de postgrau, associada al lloc de treball."

Pregunta 4. (QII). Sobre les actituds, qualitats i rols dels futurs diplomats

A part de considerar-lo important, sobre aquest tema no hi ha consens dels experts:

- 5 respostes afirmen que seran factors *tan importants com altres*, i
- 3 respostes afirmen que seran factors *decisius*.

Pregunta 5. (Q11). Sobre els coneixements de base que faran falta en el futur

Es demanava que es puntués d'1 a 10 sobre els coneixements de base que, en el futur, faran falta per a la bona marxa de l'empresa.

Les mitjanes i els intervals de les puntuacions van estar les següents:

Quadre 9.1.3. Puntuacions (sobre 10) dels coneixements de base. Respostes de les escoles. Segon qüestionari.

	Mitjana	Interval
– Sociologia i Psicologia	6,60	de 4 a 8 punt
– Economia teòrica	6,00	de 3 a 8 punts
– Història	5,83	d'1 a 8 punts
– Matemàtiques	5,80	de 2 a 8 punts

Font. Dades de l'enquesta

Hi ha una paraula afegida a continuació de Matemàtiques: "*financeres*", i també tres comentaris addicionals:

- "*Sempre que a l'estudiant, algú li expliqui, perquè ho ha d'estudiar; sempre que el professor tingui clar perquè ho explica.. Si no hi ha connexió entre les matèries que s'expliquen, malament.*"
- "*Comptabilitat i finances.*"
- "*Tots aquests (coneixements) i els específics d'empresa.*"

Pregunta 6. (QII). Sobre les àrees de coneixement més necessàries en el futur de les empreses

Sobre la importància de la matèria *Informàtica de gestió* en el futur, hi ha consens que serà una àrea *tan important com altres* (6 respostes sobre 8).

Només hi ha *dues* respostes que consideren que serà una àrea *decisiva*.

Sobre si en el futur les matèries de *Gestió i Organització empresarial* podrien ser impartides directament a les empreses, hi ha

- 4 respostes que ho consideren *imprescindible*,
- 2 respostes que afirmen que seria *important*, i
- 2 respostes que diuen que seria *possible* impartir-les a les empreses.

Si se sumen les respostes *imprescindible i important*, el resultat és majoritari (6 respostes sobre 8).

Pregunta 7. (QII). Sobre les pràctiques a les empreses

A la qüestió de si en el futur, els plans d'estudis de Ciències Empresarials haurien d'incloure *pràctiques a les empreses*, totes les respostes van en la mateixa direcció, però amb diferent intensitat:

- 5 respostes ho qualifiquen d'*Imprescindible* i
- 3 respostes ho qualifiquen de *Convenient*.

Pregunta 8. (QII). Sobre les capacitats de treball (suficiència) dels diplomats del futur

A la qüestió sobre les capacitats de *treball autònom* o *en equip* del diplomat en Ciències Empresarials del futur, les respostes han estat:

- Hauria de posseir ambdues capacitats i aplicar-les, segons la situació (5 respostes).
- El treball en equip (4 respostes).
- El treball autònom (0 respostes).

L'únic acord ha estat, doncs, que el treball autònom, per si sol, no serà suficient per al diplomat del futur.

9.1.4. Sobre les actituds, qualitats i rols

Pregunta 9.1. (QII). Sobre les actituds (disposició) en el lloc de treball

Hi ha un acord parcial sobre l'actitud ètica a les empreses del futur.

- Serà una actitud *tan important com altres* (5 respostes).
- Serà una actitud *imprescindible* (3 respostes).

Pregunta 9.2 (QII) Sobre l'actitud de submissió a la jerarquia

Hi ha consens en què *no serà imprescindible* (0 respostes sobre 8):

- 3 respostes afirmen que serà una actitud *poc important* i
- 4 respostes afirmen que serà una actitud *tan important com altres*.

Pregunta 10.1 (QII) Sobre les qualitats (atributs) del futur Diploma

Sobre si, en el futur, a la Universitat s'hauria de poder aprendre o aprofundir en aspectes com l'*esperit d'iniciativa*, la *creativitat*, els *dots de comandament*, etc., les respostes han estat:

- Seria *convenient* (4 respostes).
- Seria *imprescindible* (2 respostes).
- No és un tema universitari (2 respostes).

També hi ha un comentari: "*Caldria adaptar la docència de les assignatures normals a tècniques docents que excitessin aquests aspectes citats. Però és molt complicat si el professorat no està realment compromès amb la qualitat de la docència.*"

Pregunta 10.2. (QII). Valoració de la formació dels diplomats en certs aspectes

Les respostes als aclariments sobre la formació en els aspectes que es demanaven van estar les següents:

Quadre 9.1.4. Valoració d'alguns aspectes de la formació del diplomat. Respostes de les escoles. Segon qüestionari.

– Autocontrol	Imprescindible (6), Convenient (2)
– Dots de comandament	Convenient (7), Imprescindible (1)
– Ambició	Convenient (8)
– Estalvi	Convenient (6), Imprescindible (1), Poc important (1)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 10.3. (QII). Sobre la preparació per a l'exercici de la professió

Hi ha un consens gairebé total sobre que la formació del diplomat del futur l'hauria de preparar per exercir com a:

Quadre 9.1.5. Preparació per a la professió. Respostes de les escoles. Segon qüestionari.

– Professional polivalent	7 respostes sí, 1 potser
– Directiu de PIME	6 respostes sí, 1 no, 1 potser
– Gestor-organitzador	6 respostes potser, 3 sí, 1 no
– Assessor de gestió	6 respostes potser, 2 sí

Font: dades de l'enquesta

9.1.5. Síntesi del capítol

Les *escoles universitàries que han contestat el segon qüestionari* han estat un total de vuit, la qual cosa representa un 57,14 % del total.

Els *factors que els experts de les escoles han considerat que influiran de manera decisiva en el futur de les empreses* han estat: la competitivitat, el domini dels idiomes i el treball en equip.

Les *mancances de l'oferta educativa per a la seva adequació a les necessitats laborals* que els experts han considerat de forma majoritària han estat la manca de pràctiques a les empreses incloses en la Diplomatura i el poc coneixement directe de la realitat empresarial.

No hi ha acord sobre la importància, en el futur de les empreses, de *la qualitat personal i l'experiència, respecte de la formació*, ja que 4 respostes afirmen que seran més importants la qualitat personal i l'experiència, i 4 respostes afirmen que seran tan importants, les unes, com l'altra.

Sobre la concreció del concepte *formació generalista dels futurs diplomats*, hi ha unanimitat en què significa que els estudis han de "fornir l'alumnat d'una bona base per a una posterior especialització".

Sobre les *actituds, qualitats i rols*, a part de considerar la seva importància, no hi ha consens dels experts, ja que 5 respostes afirmen que seran factors *tan importants com altres*" i 3 respostes afirmen que seran factors *decisius*.

Sobre els *coneixements que faran més falta en el futur*, les majors puntuacions de mitjana han estat per a la Sociologia i la Psicologia i l'Economia teòrica.

Sobre si en el futur les matèries de *Gestió i Organització empresarial* podrien ser impartides directament a les empreses, hi ha 4 respostes que ho consideren *imprescindible* i 2 respostes que afirmen que seria *important*.

Sobre si les *pràctiques a les empreses* haurien d'estar incloses com a crèdits de la Diplomatura, cosa que no passa en l'actualitat, 5 respostes ho qualifiquen d'*imprescindible* i 3 respostes ho qualifiquen de *convenient*.

A la qüestió sobre les *capacitats de treball autònom o en equip*, les respostes indiquen que el futur diplomad hauria de posseir ambdues capacitats i aplicar-les segons la situació (5 respostes), per davant del treball en equip (4 respostes).

El treball autònom com a única capacitat no va obtenir cap resposta.

Sobre les *actituds* en el lloc de treball, hi ha un acord sobre la importància de l'*ètica*, ja que és considerada una actitud *tan important com altres*" (5 respostes) o *imprescindible* (3 respostes) en el futur.

Sobre l'actitud de *submissió a la jerarquia*, 4 respostes s'inclinen perquè serà una actitud *tan important com altres* i 3 respostes afirmen que serà una actitud *poc important*.

Sobre si, en el futur, a la Universitat s'hauria de poder aprendre o aprofundir en aspectes com l'*esperit d'iniciativa*, la *creativitat*, els *dots de comandament*,

etc., les respostes han estat que seria *convenient* (4 respostes) o *imprescindible* (2 respostes).

També hi ha un comentari significatiu que, textualment, diu: "*Caldria adaptar la docència de les assignatures normals a tècniques docents que excitessin aquests aspectes citats. Però és molt complicat si el professorat no està realment compromès amb la qualitat de la docència.*"

Els experts han valorat la *formació dels diplomats en alguns aspectes* assenyalats amb la valoració que s'indica: l'autocontrol es considera *imprescindible* (6 respostes); l'ambició, *convenient* (8 respostes); els dots de comandament, *convenients* (7 respostes); i l'estalvi , també *convenient* (6 respostes).

Hi ha consens important a creure que el diplomata haurà d'estar preparat com a *professional polivalent i com a directiu de PIME.*

9.2. Resultat del segon qüestionari (empreses)

9.2.1. Identificació

Les empreses que han contestat el segon qüestionari han estat un total de *vuit*, la qual cosa representa un 57,14 % del total.⁸⁵

Les vuit empreses han estat dels sectors següents:

- Sector alimentació i begudes
- Sector industrial, pell
- Sector industrial, auxiliar automòbil
- Sector de serveis, transports
- Sector de serveis, hotels
- Sector de serveis financers
- Sector de serveis sanitaris
- Sector de serveis públics

La identificació era la primera pregunta del segon qüestionari.

⁸⁵ La relació es pot veure en l'annex 15.13.

9.2.2. Sobre l'empresa i el mercat laboral del futur

Pregunta 2. (QII). Sobre els factors que influiran més en el futur de les empreses

A la qüestió sobre quins factors influiran més en el futur de les empreses, hi ha la resposta de *decisius*, per aquest ordre, sobre 8 respostes possibles.

Quadre 9.2.1. Factors que influiran més en el futur de les empreses. Respostes de les empreses. Segon Qüestionari

- La competitivitat	(8 respostes)
- El treball d'equip	(7 respostes)
- L'automatització dels processos administratius	(7 respostes)
- El domini dels idiomes	(6 respostes)
- Les noves fórmules del màrqueting	(5 respostes)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 3.1. (QII). Sobre l'oferta educativa i l'adequació a les necessitats laborals

Sobre els aspectes en què l'oferta educativa *no* és l'adequada per a les necessitats laborals, les respostes han estat que:

Quadre 9.2.2. Aspectes en què l'oferta educativa *no* és adequada a les necessitats laborals. Respostes de les empreses. Segon qüestionari

- Hi ha poc coneixement directe de la realitat empresarial	(6 respostes)
- Manquen pràctiques a les empreses incloses en la Diplomatura	(6 respostes)
- La poca utilització de l'estudi de casos empresarials	(2 respostes)
- Massa matèries teòriques: matemàtiques, teoria econòmica...	(2 respostes)
- Poca especialització en temes importants per a l'empresa	(2 respostes)

Font: Dades de l'enquesta

En un qüestionari s'ha inclòs el següent comentari: "Massa generalització i poc profundiment".

Pregunta 3.2. (QII). Sobre la qualitat personal i l'experiència vs. la formació

Sobre si serà *més*, *menys* o *tan important* la qualitat personal i l'experiència, que la formació,

- 5 respostes afirmen que seran *tan important* les unes, com l'altra,
- 2 respostes afirmen que seran *més importants* la qualitat personal i l'experiència, i
- 1 resposta afirma que la qualitat personal i l'experiència seran *menys importants* que la formació.

9.2.3. Sobre formació i futur

Pregunta 4.1. (QII). Sobre què consisteix la formació generalista dels futurs diplomats

Una *majoria* d'experts de les empreses (7 respostes) opina que

- els estudis han de fornir l'alumnat d'una bona base per a una posterior especialització.

També hi ha una resposta que afirma que la formació generalista vol dir que els diplomats "han de saber una mica de tot".

Pregunta 4.2. (QII). Sobre les actituds, qualitats i rols dels futurs diplomats

Sobre aquest tema, tot i considerar la seva importància, no hi ha consens:

- 5 respostes afirmen que seran factors *tan importants com altres* i
- 3 respostes afirmen que seran factors *decisius*.

Pregunta 5. (QII). Sobre els coneixements de base que faran falta en el futur

A les puntuacions que demanaven (d'1 a 10) sobre els coneixements de base que, en el futur, faran falta per a la bona marxa de l'empresa, les mitjanes i els intervals de les respostes, han estat:

Quadre 9.2.3. Coneixements de base. Respostes de les empreses. Segon qüestionari

	Mitjana	Interval
- Economia teòrica	7,37	de 5 a 10 punts
- Sociologia i Psicologia	7,25	de 5 a 10 punts
- Matemàtiques	6,62	de 5 a 9 punts
- Història	4,71	de 2 a 7 punts

Font: Dades de l'enquesta

Hi ha quatre matèries afegides pels experts: *Comunicacions informàtiques*, (puntuació 6) i *Fiscalitat, Administració Pública* i *Lògica*, sense puntuar.

Pregunta 6. (QII). Sobre les àrees de coneixement més necessàries en el futur de les empreses

Sobre la importància de la *Informàtica de gestió* en el futur, tot i considerar la seva importància, no hi ha consens:

- 5 respostes opinen que serà una àrea *tan important com les altres* i
- 3 respostes consideren que serà una àrea *decisiva*.

Sobre si en el futur, les matèries de *Gestió i Organització empresarial* podrien ser impartides directament a les empreses,

- 4 respostes consideren que seria *important*,
- 2 respostes afirmen que seria *imprescindible* i
- 2 respostes afirmen que seria *possible* impartir-les.

Pregunta 7. (QII) Sobre les pràctiques a les empreses

A la qüestió de si en el futur els plans d'estudis de Ciències Empresarials haurien d'incloure *pràctiques a les empreses*, cosa que no succeeix en l'actualitat, totes les respostes van en la mateixa direcció, però amb diferent intensitat.

- 5 respostes ho qualifiquen de *convenient* i
- 3 respostes ho qualifiquen d'*imprescindible*.

Pregunta 8. (QII). Sobre les capacitats de treball (suficiència) dels diplomats del futur

A la qüestió sobre les capacitats de treball autònom o en equip, del diplomad en Ciències Empresarials del futur, hi ha consens (8 respostes):

- els diplomats haurien de posseir ambdues capacitats i aplicar-les, segons la situació.

9.2.4. Sobre les actituds, qualitats i rols

Pregunta 9.1. (QII). Sobre les actituds (disposició) en el lloc de treball

Hi ha un consens limitat sobre l'actitud ètica a les empreses del futur. Així:

- 6 respostes ho qualifiquen d'*Imprescindible*
- 2 respostes ho consideren *tant important com les altres* actituds.

Pregunta 9.2. (QII). Sobre l'actitud de submissió a la jerarquia

- 4 respostes s'inclinen cap a que serà una actitud *tan important com d'altres*.
- 2 respostes, que serà *imprescindible* i
- 2 respostes afirmen que serà una actitud *poc important*

Entre les respostes *important* i *imprescindible*, hi ha sis de les vuit respostes possibles. Per tant, la seva importància és ara major que quan estava inclosa entre altres alternatives, en el primer qüestionari.

Pregunta 10.1. (QII). Sobre les qualitats (atributs) del futur diploma

A la qüestió si, en el futur, a la Universitat s'hauria de poder aprendre o aprofundir, en aspectes com l'*esperit d'iniciativa*, la *creativitat*, els *dots de comandament*, etc.

-
- 4 respostes ho consideren *convenient*
 - 3 respostes ho consideren *imprescindible*
 - 1 resposta ho considera un tema "*no universitari*".

Hi ha una addenda dels experts empresarials: "Amb suport privat".

Pregunta 10.2. (QII). Valoració de la formació del diplomat en alguns aspectes

Es demanava aclariments sobre la formació en alguns aspectes, com són:

- Dots de comandament *imprescindible (4), convenient (4)*
- Autocontrol *imprescindible (4), convenient (4)*

En els temes anteriors, *no* hi ha consens. En canvi, en els temes següents *si* que n'hi ha:

- Ambició *convenient (7), poc important (1)*
- Estalvi *convenient (7), poc important (1)*

Pregunta 10.3. (QII). Sobre la preparació per a l'exercici de la professió

Hi ha consens sobre que la formació del diplomad del futur, l'hauria de preparar per exercir com a:

- Professional polivalent 7 respostes sí, 1 potser
- Assessor de gestió 5 respostes sí, 3 potser

Les respostes següents van en la mateixa direcció, però amb menys consens:

- Gestor organitzador 4 respostes sí, 4 potser
- Directiu de PIME 3 respostes sí, 3 potser, 2 no

9.2.5. Síntesi del capítol

Les empreses que han contestat el segon qüestionari han estat un total de vuit, la qual cosa representa un 57,14 % del total.

A la pregunta sobre *els factors que influiran més en el futur de les empreses*, les respostes han estat: la *competitivitat*, el *treball d'equip* i l'*automatització dels processos administratius*.

Sobre els *aspectes en què l'oferta educativa no és l'adequada per a les necessitats laborals*, les respostes han estat, principalment, que hi ha poc coneixement directe de la realitat empresarial i que manquen pràctiques a les empreses incloses en la Diplomatura.

A la pregunta sobre si serà més o menys important *la qualitat personal i l'experiència que la formació*, 5 respostes (de les 8 possibles) afirmen que seran tan important les unes, com l'altra.

A la pregunta sobre què consisteix la formació generalista dels futurs diplomats, la majoria d'experts de les empreses opinen que els estudis han de "fornir els futurs diplomats d'una bona base per a una posterior especialització".

Sobre les *actituds, qualitats i rols dels futurs diplomats*, tot i considerar la seva importància, no hi ha consens: 5 respostes afirmen que seran factors *tan importants com altres* i 3 respostes afirmen que seran factors *decisius*.

Sobre els *coneixements de base* que faran falta en el futur, les respostes més puntuades han estat: l'Economia teòrica (mitjana de puntuació: 7,33) i Sociologia i Psicologia (mitjana: 7,16).

Sobre la importància de la *Informàtica de gestió* en el futur, tot i considerar la seva importància, no hi ha consens: 5 respostes opinen que serà una àrea *tan important com les altres* i 3 respostes consideren que serà una àrea *decisiva*.

Sobre si en el futur, les matèries de *Gestió i Organització empresarial* podrien ser impartides directament a les empreses, 4 respostes consideren que seria *important* i 2 respostes afirmen que seria *imprescindible*, sobre un total de vuit respostes.

Sobre si les *pràctiques a les empreses* han d'estar incloses com a crèdits en la Diplomatura, cosa que no succeeix en l'actualitat, totes les respostes van en la mateixa direcció, però amb diferent intensitat. Així, hi ha 5 respostes que ho qualifiquen de *convenient* i 3 respostes que ho qualifiquen d'*imprescindible*.

A la qüestió sobre les *capacitats de treball autònom o en equip* del diplomant en Ciències Empresarials del futur, hi ha consens: els diplomats haurien de posseir ambdues capacitats i aplicar-les, segons la situació.

L'*actitud ètica* és considerada significativa en la formació dels diplomats del futur. Així, 6 respostes la qualifiquen d'*imprescindible* i 2 respostes ho consideren *tan important com les altres* actituds.

Sobre l'actitud *de submissió a la jerarquia*, 4 respostes s'inclinen perquè serà una actitud *tan important com altres* i 2 respostes que serà *imprescindible*.

A la qüestió que si, en el futur, a la Universitat s'hauria de poder aprendre o aprofundir en aspectes com ara l'*esperit d'iniciativa*, la *creativitat*, els *dots de comandament*, etc.: 4 respostes ho consideren *convenient* i 3 respostes ho consideren *imprescindible*.

Hi ha consens sobre que la formació del Diplomat del futur l'hauria de *preparar per exercir*, bàsicament, com a professional polivalent i assessor de gestió.

10. Resultats comparats

10.1. Qüestionaris (escoles i empreses)

10.1.1. Identificació

a) Escoles i empreses participants

En l'estudi han participat, com ja s'ha apuntat en el capítol 6.2, sobre la selecció d'experts,

- 14 escoles universitàries d'ensenyament reglat (oficials i adscrites) a Catalunya,
- 14 empreses escollides, segons criteris establerts.

En els quadres que segueixen , les respostes de les escoles van en primer lloc i les de les empreses, en segon lloc i es posen *entre parèntesi*.

El *segon qüestionari* ha estat respost pel 57,14 % de la mostra enviada, és a dir, per

- 8 escoles universitàries d'Estudis Empresarials (5 d'"oficials" i 3 d'"adscrites")
- 8 empreses

del total de 14 i 14 que, respectivament, van respondre el primer qüestionari.

b) Situació de les escoles i de les empreses

Les escoles i les empreses estan situades en els municipis següents:

Quadre 10.1.1. Situació de les escoles i de les empreses i nombre d'habitants dels municipis

-	Barcelona	5 escoles	(4 empreses)	1.505.581 habitants
-	Manresa	1 escola	(7 empreses)	64.067 habitants
-	Mataró	1 escola		103.265 habitants
-	Sabadell	1 escola		184.859 habitants
-	Terrassa	1 escola	(2 empreses)	165.654 habitants
-	Santpedor		(1 ajuntament)	5.156 habitants
-	Vic	1 escola		30.739 habitants
-	Reus	1 escola		89.034 habitants
-	Tortosa	1 escola		29.600 habitants
-	Lleida	1 escola		112.207 habitants
-	Girona	1 escola		71.858 habitants

Font: dades de l'enquesta i INE (1998)⁸⁶

Totes les escoles universitàries d'Estudis Empresarials (excepte Vic i Tortosa) es troben en poblacions de més de cinquanta mil habitants.

Els experts de les empreses han estat escollits, recordem-ho, en funció (a més de complir l'empresa els criteris establerts) del seu coneixement i de la seva sensibilitat sobre la problemàtica de la formació del futur, en general, i de la dels diplomats en Ciències Empresarials, en particular. La concentració de les empreses escollides en la comarca del Bages ve motivada pel coneixement, en aquesta zona, d'experts que poguessin reunir aquestes condicions.

⁸⁶ Instituto Nacional de Estadística (INE). Població a 1 de gener de 1998. Font: [En línia]. <http://www.ine.es>.

Totes les poblacions de Catalunya que tenen més de 50.000 habitants i que es detallen a continuació, poden considerar-se en l'àrea d'influència d'aquests centres universitaris, si bé la destinació dels estudiants està mediatitzat per les notes d'accés, que no permeten escollir centre als que no superen aquelles notes.

Quadre 10.1.2. Poblacions situades en l'àrea d'influència de les EUEE

– L'Hospitalet de Llobregat (248.521 h.)
– Badalona (209.606 h.)
– Santa Coloma de Gramenet (120.958 h.)
– Cornellà de Llobregat (80.329 h.)
– Sant Boi de Llobregat (78.632 h.)
– El Prat de Llobregat (62.504 h.)
– Rubí (55.728 h.)
– Viladecans (54.840 h.)
– Granollers (51.600 h.)
– Cerdanyola (51.305 h.)
– Sant Cugat del Vallès (50.529 h.)
– Vilanova i la Geltrú (50.244 h.)

Font: INE (1998). [En línia]. <http://www.ine.es>

A Girona i a Lleida, no hi ha cap població, a part de les capitals, amb més de 50.000 habitants. A Tarragona, la capital té 112.795 habitants i es pot considerar en l'àrea d'influència de Reus.

L'àrea d'influència de les empreses no depèn tant de la situació de les seves seus centrals, com dels àmbits d'actuació de la seva activitat econòmica, que és la següent:

– Àmbit internacional	3 empreses
– Àmbit nacional (Espanya)	4 empreses
– Àmbit comarcal	3 empreses
– Àmbit local	4 empreses

En termes d'àmbit d'actuació, *no és possible establir comparacions* entre empreses i escoles, si bé, en ambdós casos, s'ha intentat que, tant les unes, com les altres tinguessin l'àmbit més representatiu possible, d'acord amb els criteris establerts per portar a terme l'estudi.

c) Comparació entre el nombre d'alumnes de les escoles i la plantilla de treballadors de les empreses

El nombre d'alumnes de les escoles i el nombre de treballadors de les empreses, *si bé no són comparables directament*, són les persones "gestionades", els uns com a "clients" (els alumnes) i els altres, com a treballadors, i que condicionen l'empresa, en termes d'organització i de recursos humans.

Pot ser útil presentar la sèrie conjunta següent (el nombre de treballadors de les empreses va entre parèntesi):

Quadre 10.1.3. Nombre d'alumnes de les escoles i de treballadors de les empreses seleccionades

- Fins a 500 alum./treb.:	(3), (10), (22), (27), (45), 135, (270), 300, 420, 450, (450)
- Fins a 1.000 alum./treb.:	(520), (700), 900, (900)
- Fins a 2.000 alum./treb.:	1.058, 1.100, (1.100), (1.180), 1.200, 1.400, 1.400, 1.500, 1.800
- 2.000 alum./treb. o més:	2.000, 5.500

Font: Dades de l'enquesta

Es pot comprovar que les empreses que han respost, “gestionen” un menor nombre de treballadors i que les escoles “gestionen” un major nombre d’alumnes.

d) Dades de constitució de les escoles i de les empreses participants

La sèrie següent inclou les dates de fundació declarades pels experts de les escoles i per les empreses:

Quadre 10.1.4. Dades de fundació de les escoles i de les empreses, entre parèntesi

– Fins a 1900:	1325 ⁸⁷ , 1850, (1869), (1877), (1897), (1898)
– Fins a 1980:	(1921), 1942, 1958, 1959, (1962), (1968), (1973), 1978, (1978)
– Fins a 1990:	1987, 1987, 1988, (1989), 1990, 1990, (1990)
– Des de 1990:	(1991), 1993, 1994, 1995, (1996), 1997

Font: Dades de l'enquesta

Només es pot dir d'aquesta sèrie conjunta que les dates declarades per les escoles universitàries són més properes a la data actual que les declarades pels experts de les empreses.

A partir de l'entrada d'Espanya al Mercat Comú (1 de gener de 1986), que és una data significativa, tant per a les empreses, com per a les escoles universitàries de Ciències Empresarials, han estat fundades 9 escoles (del total de 14 existents, un 64,28 %) i només 4 de les empreses participants.

⁸⁷ Ajuntament de Santpedor.

e) Càrrec de les persones de l'escola (o de l'empresa) que respon el qüestionari

Tots els experts, tant d'escoles com d'empreses, seleccionats específicament segons els criteris ja exposats, tenen càrrecs directius de responsabilitat.

Els càrrecs dels experts de les empreses, van entre parèntesi.

– Directors	5	(4)
– Degans	2	
– Director acadèmic	1	
– Director general	1	
– Director gerent	1	
– Gerent		(1)
– Delegat del director	1	
– Coordinador	1	
– Cap d'estudis	2	
– Caps de departament		(4)
– Caps de recursos humans		(3)
– Administradors		(2)

f) Volum de vendes

El volum de vendes és una de les xifres que, generalment, s'utilitza per mostrar la mesura de les empreses.

Una xifra que mostraria la mesura de les escoles seria el nombre d'alumnes, però les magnituds no són homogènies i, per tant, no es comparen.

10.1.2. Empresa i mercat laboral del futur

Pregunta 1. Factors que influiran més en el futur de les empreses

a) Sobre els *factors interns*, com es pot comprovar en les taules que segueixen, hi ha *consens* (en tots els factors) entre els experts de les escoles i els de les empreses, ja que no n'hi ha cap que tingui una diferència major a dues respostes⁸⁸ (Les respostes de les empreses van entre parèntesi).

Quadre 10.1.5. Factors interns que influiran en el futur de les empreses.

Resultats comparats d'escoles i d'empreses

– Formació del personal	11	(12) ⁸⁹
– Implantació de tècniques de millora de <i>qualitat</i> en tots els aspectes de l'empresa	10	(10)
– Implantació de <i>noves tecnologies</i>	10	(8)
– Increment d' <i>automatització</i> en els processos administratius	4	(3)
– <i>Descentralització</i> organitzativa	3	(2)
– Noves fórmules de <i>màrqueting</i>	2	(3)
– Noves tècniques <i>comptables</i> i auditories periòdiques	2	(0)
– Treball en <i>equip</i>	1	(2)
– Reducció de la <i>mà d'obra</i> , especialment la menys qualificada	1	(1)
– Ús creixent del <i>just-in-time</i>	1	(1)
– Flexibilitat (afegit per un dels experts)	1	(-)

Font: Dades de l'enquesta

⁸⁸ Les comparacions es fan pel nombre absolut de respostes (i no en percentatges), a efectes d'una major simplicitat expositiva.

⁸⁹ Respostes de les escoles (respostes de les empreses, entre parèntesi).

Sobre els *factors externs* també s'observa *consens* en diverses respostes, però *no hi ha consens* en tres factors.

D'una banda, el *creixement de la internacionalització* és més considerat pels experts de les escoles, que pels de les empreses, amb una diferència de 13 respostes a 8.

D'una altra, *l'estudi de les noves necessitats dels clients* i de la *necessitat del domini dels idiomes* són, a la inversa, més considerats pels experts de les empreses, per una diferència de 13 a 9 i de 7 respostes a 2, respectivament.

Els resultats comparats sobre *els factors externs* són els següents:

Quadre 10.1.6. Resultats comparats sobre els factors externs

– Estudi de noves necessitats dels <i>clients</i>	9	(13) ⁹⁰
– Creixement de la <i>internacionalització</i>	13	(8)
– Augment de la relació <i>proveïdor-empresa</i>	7	(5)
– Necessitat del domini dels <i>idiomes</i>	2	(7)
– Major importància de la <i>segmentació</i> dels mercats	4	(2)
– <i>Cicle de producte</i> més curt	2	(3)
– <i>Oligopolització</i> creixent	3	(1)
– Creixent importància de la <i>publicitat</i>	1	(2)

Font: dades de l'enquesta

Els “Altres factors d'influència externa” aportats pels experts de les escoles o de les empreses no són comparables, ja que no hi ha respostes d'ambdues parts.

⁹⁰ Respostes de les escoles (respostes de les empreses)

Aquests factors van estar:

– Cooperació proveïdor-empresa i empresa-client:	1 resposta
– Establiment de relacions de confiança:	1 resposta
– Competitivitat:	1 resposta.
– Globalització econòmica:	(1 resposta)

b) Tal com s'ha dit, per ponderar alguns factors tractats en el primer qüestionari, es va formular, *en el segon qüestionari*, una pregunta sobre cinc factors, tot donant tres opcions (*Poc important, Com d'altres i Decisiu*) a la resposta.

Els experts de les empreses van considerar com a *decisiu l'automatització dels processos Administratius* per una diferència de 7 respostes a 4, mentre que els experts de les escoles ho van considerar *com d'altres factors*, per 4 respostes a 1.

La mateixa diferència es va donar en la consideració de les *noves fórmules de màrqueting*. Les empreses ho van considerar com a factor *decisiu* (per 6 respostes a 3), mentre que les escoles ho van considerar *com d'altres factors*, per 5 respostes a 2.

En les altres respostes hi va haver *consens*.

El total de les respostes comparades es pot veure en la taula següent:

Quadre 10.1.7. Valoració comparativa d'alguns factors especials

	Poc important		Com d'altres		Decisiu	
- La competitivitat serà un factor	0	(0) ⁹¹	0	(0)	8	(8)
- El domini dels idiomes serà un factor	0	(0)	1	(2)	7	(6)
- El treball en equip serà un factor	0	(0)	2	(1)	6	(7)
- L'automatització dels processos administratius serà un factor	0	(0)	4	(1)	4	(7)
- Les noves fórmules de màrqueting seran factors	0	(0)	6	(3)	2	(5)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 2. Les possibles tendències del mercat laboral del futur

a) Per centrar el tema en el mercat laboral del futur, la segona pregunta demanava l'opinió (*D'acord, En desacord o Indiferent*) entre un nombre predeterminat (però obert a aportacions) de tendències futures:

Hi va *haver consens* (diferència màxima de dues respostes) en cinc de les tendències proposades, que són:

- Més flexibilitat laboral
- Més importància del treball temporal
- Major mobilitat geogràfica
- Menys afiliació sindical
- No al retard de les jubilacions

⁹¹Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

Les *majors diferències* en les respostes van estar en dues tendències importants pel tema que ens ocupa:

- La no adequació de l'oferta educativa i les necessitats laborals
- La importància de la qualitat personal i l'experiència sobre la formació.

Sobre la primera, les respostes van estar:

- 5 escoles i 6 empreses opinen que l'oferta educativa *no és adequada* per a les necessitats laborals.
- 9 escoles i 4 empreses *no hi estan d'acord* (opinen que és adequada).

Sobre la segona tendència:

- 3 escoles i 7 empreses estan *d'acord* amb què és més important la *qualitat personal* i *l'experiència* que la formació.
- 8 escoles i 5 empreses no hi estan *d'acord*.

La taula comparativa de totes les respostes va ser la següent:

Quadre 10.1.8. Comparació de es tendències laborals del mercat laboral del futur

	<u>D'acord</u>	<u>En desacord</u>	<u>Indif.</u>
- Més <i>flexibilització</i> laboral	13 ⁹² (13)	1 (1)	0 (0)
- Més importància del treball <i>temporal</i>	10 (9)	2 (1)	2 (4)
- Major <i>mobilitat</i> geogràfica	10 (9)	0 (2)	4 (3)
- No adequació entre l'oferta educativa i les necessitats laborals	5 (6)	9 (4)	0 (3)
- Més importància de la <i>qualitat personal i l'experiència</i> que la formació	3 (7)	8 (5)	3 (1)
- Més afiliació <i>sindical</i>	1 (3)	8 (6)	5 (5)
- Retard de les <i>jubilacions</i>	3 (3)	7 (7)	3 (4)
- Més importància del <i>temps parcial</i> (aportació d'un expert)	1 (-)		

Font: Dades de l'enquesta

b) Tot insistint (en el segon qüestionari) sobre algunes de les possibles raons de la *no adequació de l'oferta educativa a les necessitats laborals*, hi ha dos aspectes en què, tant els experts de les escoles, com els de les empreses hi van estar d'acord:

- La manca de pràctiques a les empreses incloses en la Diplomatura
- El poc coneixement directe de la realitat empresarial que tenen els diplomats.

Ambdues respostes poden marcar un camí, tant pel que fa als plans d'estudis futurs, com als continguts de la Diplomatura.

La taula completa de respostes sobre els aspectes en què l'oferta educativa no és l'adequada per a les necessitats laborals, ha estat la següent:

Quadre 10.1.9. Oferta educativa vs. necessitats laborals. Respostes comparades

– Manca de pràctiques a les empreses incloses en la Diplomatura	6	(6) ⁹³
– Poc coneixement directe de la realitat empresarial	6	(6)
– Poca utilització de l'estudi de casos empresarials	2	(2)
– Poca especialització en temes importants per a l'empresa	2	(2)
– Massa matèries teòriques	1	(2)

Font: Dades de les empreses

El comentari d'un expert d'una escola afegia alguns matisos interessants:

“El professorat (està) massa allunyat de la realitat per qüestions corporatives i institucionals; (hi ha) preponderància de la recerca, cap estímul a la docència de qualitat.”

L'expert d'una empresa, afirmava textualment que: “(hi ha) Massa generalització i poc aprofundiment.”

Aquests dos aspectes van en la línia de les respostes de la pregunta 3, que es veuran a continuació.

Ampliant el tema sobre la *qualitat personal i l'experiència vs. la formació*, no s'aprecien diferències substancials en les respostes d'ambdós grups, si bé és

⁹² Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

⁹³ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

curiós que les escoles consideren, més que les empreses, la importància de la qualitat personal i l'experiència (4 respostes per 2 de les empreses)

La taula comparativa completa sobre la importància, en el futur de les empreses, de *la qualitat personal i l'experiència*, respecte de la *formació*, és la següent:

Quadre 10.1.10. Importància de la qualitat i l'experiència vs. formació.
Resultats comparats

– Seran factors tan importants els uns, com l'altre	4 ⁹⁴	(5)
– Seran factors més importants	4	(2)
– Seran factors menys importants	0	(1)

Font: Dades de l'enquesta

⁹⁴ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

10.1.3. Formació i futur

Pregunta 3. Formació que farà més falta en el futur

a) Aquesta és la pregunta que ha marcat les *majors diferències* en les opinions dels experts de les escoles i de les empreses.

Preguntats sobre el tipus de formació que farà més falta en el futur, les empreses s'han inclinat per la *formació especialista* (9 respostes davant les 2 de les escoles) i les escoles per la *formació generalista* (12 respostes davant les 5 de les empreses).

Amb menor discrepància, els empresaris s'han inclinat per la *formació més optativa* (10 respostes davant les 7 de les escoles), i les escoles s'han inclinat per la *formació més igualitària* (4 respostes per 1 resposta de les empreses).

Sobre la formació en valors personals hi ha *consens* d'escoles i empreses, per sobre de la formació estrictament professional.

La taula comparativa sencera sobre la formació del diplomant que farà més falta en el futur és la següent:

Quadre 10.1.11. Tipus de formació que farà més falta en el futur. Resultats comparats

2	(9) ⁹⁵	Especialista	/	Generalista	12	(5)
4	(1)	Igualitària	/	Més optativa	7	(10)
8	(9)	Sobre els valors personals	/	Estrictament professional	2	(2)

Font: Dades de l'enquesta

b) Concretant, en el *segon qüestionari*, sobre com s'entén el concepte de formació generalista, hi ha *consens* en què no es tracta que tots els diplomats tinguin els mateixos coneixements, sinó que "tinguin una bona base per a una posterior especialització".

Les respostes comparades han estat les següents:

Quadre 10.1.12. Opinions comparades sobre el concepte de formació generalista

-	Han de tenir una bona base per a una posterior especialització	7	(7)
-	Han de saber "una mica de tot"	1	(1)
-	Tots els estudiants han de tenir els mateixos coneixements	0	(0) ⁹⁶

Font: Dades de l'enquesta

El comentari de l'expert d'una escola, afegia: "Calen generalistes amb experiència de postgrau associada al lloc de treball."

⁹⁵ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

⁹⁶ Idem.

Insistent, en el *segon qüestionari*, sobre el tema dels *valors personals* en la formació futura dels diplomats, es va demanar de *ponderar-ne la importància*.

Hi ha *consens* sobre la seva importància. La resposta majoritària (5 respostes), tant de les escoles com de les empreses, va ser considerar-los factors *tan importants com altres*.

En tres respostes, escoles i empreses van considerar els valors com a factor *decisiu*.

La taula comparativa completa, sobre aquest tema dels valors en el futur, les *actituds, qualitats i rols* és la següent:

Quadre 10.1.13. Respostes comparades sobre la importància de les actituds, qualitats i rols

– Seran factors tan importants com altres	5 ⁹⁷	(5)
– Seran factors decisius	3	(3)
– Seran factors poc importants	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 4. Continguts generals de la formació del diplomad del futur

Sobre els continguts generals que seran més importants per al diplomad del futur, les puntuacions d'1 a 10 mostren un *consens*, tant d'escoles com d'empreses, sobre l'ordre d'importància.

⁹⁷ Respostes de les escoles (respostes de les empreses)

La correspondència és absoluta en termes d'actituds, qualitats i rols, en primer terme i de coneixements teòrics, en el darrer lloc. Els coneixements instrumentals i les habilitats empresarials queden situats en segon i tercer lloc, respectivament, per la puntuació d'ambdós grups d'experts.

La taula comparativa completa, és la següent:

Quadre 10.1.14. Comparació dels continguts del diplomats del futur

	Mitjanes		Intervals	
– Les actituds, qualitats i rols (motivació, p. ex.)	8,36	(9,00) ⁹⁸	6/10	(5/10)
– Els coneixements instrumentals (idiomes, p. ex.)	8,21	(8,14)	6/10	(5/10)
– Les habilitats empresarials (màrqueting, p. ex.)	7,93	(7,79)	5/10	(5/10)
– Els coneixements teòrics (matemàtiques, p. ex.)	6,46	(6,71)	3/10	(3/10)

Font: dades de l'enquesta

Pregunta 5. Coneixements de base a impartir als diplomats del futur

a) Sobre els coneixements de base que s'hauran d'impartir als diplomats del futur, les puntuacions dels experts mostren *diferències significatives* en les respostes del primer qüestionari.

Mentre que les empreses van situar les *Matemàtiques* amb la màxima puntuació i, per tant, en primer lloc, les escoles les van situar en el tercer. No hi ha consens.

⁹⁸ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

Els coneixements d'*Història* estan situats en darrer lloc, tant per a les escoles com per a les empreses. Hi ha *consens* en aquest aspecte.

Els altres grups de coneixements de base proposats (Sociologia, Psicologia i Economia teòrica) han estat situats pels experts d'ambdós grups amb poca diferència: (primer/segon i segon/tercer llocs, respectivament). Per tant, la seva valoració no difereix de manera substancial.

Els intervals, tant de les escoles, com de les empreses, presenten unes fortes dispersions que denoten *diferències importants* en les respostes dels experts. Alguns intervals, en el cas de la Història, per exemple, arriben a tenir *set punts* de diferència.

La taula comparativa completa és la següent (com sempre els resultats de les empreses van entre parèntesi):

Quadre 10.1.15. Coneixement de base. Respostes comparades. Primer qüestionari

	Mitjanes	Intervals
– Sociologia i Psicologia	7,00 (6,75) ⁹⁹	5/10 (5/9)
– Economia teòrica	6,61 (6,67)	3/10 (4/10)
– Matemàtiques	6,46 (6,83)	3/10 (3/8)
– Història	6,08 (5,00)	3/10 (1/8)

Font: Dades de l'enquesta

⁹⁹ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

b) Per confirmar aquestes respostes, especialment les de Matemàtiques, en el segon qüestionari es va afegir una pregunta una mica diferent. En lloc de demanar els *coneixements de base del diplomad del futur*, es van demanar els *coneixements per a la bona marxa de les empreses*.

Les respostes no van confirmar les del primer qüestionari. Plantejat d'aquesta manera, en aquest segon qüestionari, les Matemàtiques passaven al tercer lloc (empreses) i quart (escoles).

Per tant, es podria deduir de les respostes que les Matemàtiques són considerades com a coneixements de base que faran falta en el futur, però que no són coneixements necessaris per a la bona marxa de les empreses. Possiblement, la consideració a llarg termini i del dia a dia, es barregen en les respostes. Les altres puntuacions van confirmar les primeres.

La taula de respostes comparades, va estar:

Quadre 10.1.16. Coneixements de base. Respostes comparades. Segon qüestionari

	Mitjanes	Intervals	
– Sociologia i Psicologia	6,60 ¹⁰⁰	4/8	(5/10)
– Economia teòrica	6,00 (7,37)	3/8	(5/10)
– Matemàtiques	5,80 (6,62)	2/8	(5/9)
– Història	5,83 (4,71)	1/8	(2/7)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁰⁰ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

Pregunta 6. Àrees de coneixement més necessàries en el futur

a) Sobre les àrees de coneixement més necessàries en el futur, hi va haver *consens* (menys de dues respostes de diferència entre les escoles i les empreses) sobre:

Quadre 10.1.17 Àrees de coneixement més necessàries en el futur. Resultats comparats

- Els idiomes	11	(10) ¹⁰¹
- La comercialització i el màrqueting	10	(11)
- Personal i recursos humans	10	(8)

Font: Dades de l'enquesta

Les majors diferències (*manca de consens*) estan en la *Comptabilitat i auditoria*, que les escoles consideren *més* necessàries (9 respostes) i les empreses molt menys (3 respostes) i en el *Dret*. Les escoles hi són molt més partidàries (8 respostes davant les 3 de les empreses).

En la mateixa pregunta estaven incloses dues qüestions més.

La segona qüestió es referia a un tema que, en el futur, podria ser interessant com a eina de col·laboració entre la universitat i l'empresa, tot implicant aquesta última en la tasca de formació. Es demanava quines podrien ser les *àrees de coneixement que es podrien impartir a l'empresa*.

De catorze respostes possibles, a part de la Informàtica de gestió (9 respostes), les empreses opinen que *la formació s'hauria d'impartir bàsicament*

¹⁰¹ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

a les escoles. I aquestes responen de la mateixa manera, amb l'excepció de l'àrea de Producció i logística (9 respostes).

Perquè les empreses donessin alguna pista de les *necessitats de formació especialitzada* necessària en el futur, es va demanar de quines especialitats contractarien més personal en el futur. La resposta va ser poc significativa ja que, sobre 14 possibles respostes, les dues àrees que en van tenir més (Comercialització i màrqueting i Producció i logística), sols van tenir quatre respostes al seu favor.

La taula completa de respostes comparades, va estar:

Quadre 10.1.18. Àrees de coneixement més necessàries per impartir a l'empresa i contractació de personal. Respostes comparades

	Més neces- sàries en el futur	Més neces- sàries en el futur	A impartir a l'empresa	Contractaria més personal	
- Comercialització i màrqueting	10	(11) ¹⁰²	6	(5)	(4)
- Comptabilitat i auditoria	9	(3)	4	(5)	(2)
- Dret	8	(3)	0	(1)	(2)
- Economia teòrica/Matemàtiques	5	(3)	0	(2)	(0)
- Gestió financera	10	(7)	4	(5)	(1)
- Gestió internacional	8	(9)	4	(3)	(1)
- Idiomes	11	(10)	4	(0)	(0)
- Informàtica de gestió	6	(5)	7	(9)	(1)
- Investigació de mercats	9	(6)	5	(2)	(1)
- Organització i gestió empresarial	11	(8)	4	(6)	(1)
- Personal i recursos humans	10	(8)	6	(6)	(0)
- Producció i logística	8	(9)	9	(4)	(4)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁰² Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

b) Vista la poca valoració de l'àrea *d'Informàtica de gestió*, com a més necessària, en el futur, comparada amb la seva creixent importància en les empreses actuals, es va plantejar, *en el segon qüestionari*, una pregunta per matisar la importància del tema.

Si bé 2 escoles i 3 empreses van donar la resposta de *decisiva*, la resta (6 escoles i 5 empreses) van considerar la Informàtica de gestió *tan important com altres*.

Aquesta resposta era congruent amb la importància mitjana que es desprenia del primer qüestionari.

La taula comparativa de respostes va ser la següent:

Quadre 10.1.19 Valoració específica de l'àrea d'Informàtica de gestió.
Respostes comparades

- Serà una àrea tan important com altres	6	(5) ¹⁰³
- Serà una àrea decisiva	2	(3)
- Serà una àrea poc important	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

En el *segon qüestionari* també es va incloure una pregunta sobre l'àrea *d'Organització i gestió i empresarial*, ja que la resposta del primer qüestionari havia estat baixa, sobre la possibilitat de ser impartida a l'empresa.

¹⁰³ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

La pregunta era que si, pel seu contingut, es considerava que aquesta temàtica podria ser impartida directament a les empreses.

La resposta de 4 empreses va estar que *seria important* i la de 4 escoles, que *seria imprescindible*. Les escoles que van respondre tenien més confiança en la capacitat de formació de les empreses, que les empreses mateixes.

La taula comparativa completa de les respostes va ser la següent:

Quadre 10.1.20. Organització i gestió empresarial: possibilitat d'impartició a l'empresa

- Possiblement	2	(2) ¹⁰⁴
- Seria important	2	(4)
- Seria imprescindible	4	(2)

Font: dades de l'enquesta

Pregunta 7. Com s'haurien de fer les pràctiques a les empreses

a) Sobre el tema de les pràctiques a les empreses i com haurien de fer-se, hi va haver algunes diferències entre les escoles i les empreses. Mentre les primeres estan pràcticament d'acord (13 respostes sobre 14) amb què els alumnes haurien de passar per diversos departaments, algunes empreses no ho tenien tan clar (9 respostes sobre 14).

Potser l'explicació està en l'aportació d'un dels experts de les empreses, que proposava que els alumnes en pràctiques haurien d'estar "ubicats en unitats

¹⁰⁴ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

específiques de l'empresa". D'aquesta manera les pràctiques podrien ser més convenientes (rendibles) per a l'empresa, però no tant per a la formació de l'alumnat.

La taula comparativa completa és la següent:

Quadre 10.1.21. Tipologia de pràctiques a les empreses

- Passant per diversos departaments	13	(9) ¹⁰⁵
- Amb sessions teoricopràctiques per especialistes de l'empresa	6	(6)
- Entrar directament en les activitats complicades	1	(1)
- Les pràctiques no són imprescindibles	2	(0)

Font: Dades de l'enquesta

Un dels experts de les empreses va assenyalar també la necessitat d'un tutor de l'empresa per fer el seguiment de les pràctiques.

b) Aprofundint (en el segon qüestionari) en el tema de les pràctiques a les empreses i la seva *inclusió en els futurs plans d'estudis de Ciències Empresarials*, la consideració general és positiva, ja que tant les escoles com les empreses, la consideren "convenient i imprescindible" per molt poca diferència.

La taula completa de respostes va ser la següent:

Quadre 10.1.22. Inclusió de les pràctiques en els plans d'estudi

- Serà imprescindible	5	(3) ¹⁰⁶
- Seria convenient	3	(5)
- No necessàriament	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁰⁵ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

¹⁰⁶ Resultats de les escoles (resultats de les empreses)

Pregunta 8. Capacitats de treball dels diplomats del futur

a) Sobre les *capacitats de treball* (suficiència) que haurà de tenir el diplomat del futur, hi va haver *consens* entre escoles i empreses en què la capacitat de *treball en equip* haurà d'estar per sobre de la del *treball individual*.

En canvi, sobre el treball *més dirigit o més autònom*, no hi va haver *consens*. Mentre les escoles s'inclinaven decisivament per aquest darrer (13 respostes), les empreses no ho tenien tan clar (7 respostes).

Sobre el treball *més concret o més abstracte*, *tampoc hi va haver consens*. Mentre les empreses es van inclinar més pel *treball més concret* (10 respostes), els resultats de les escoles va ser més equilibrat (7 respostes pel treball *més concret* i 6 respostes pel treball *més abstracte*).

El resultat comparatiu complet és el següent:

Quadre 10.1.23. Capacitats de treball. Respostes comparades

13 (14) ¹⁰⁷	Treball en equip	/	Treball més individual	1	(0)
7 (10)	Treball més concret	/	Treball més abstracte	6	(4)
0 (5)	Treball més dirigit	/	Treball més autònom	13	(7)

Font: Dades de l'enquesta

b) A la pregunta del *segon qüestionari* sobre les capacitats de treball (suficiència) dels diplomats del futur, en termes d'*autonomia* i de *treball en equip*, mentre les empreses estaven d'acord (8 respostes) en què seria

¹⁰⁷ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

important "posseir ambdues capacitats i aplicar-les, segons la situació", les escoles s'inclinaven per aquesta opció (4 respostes) i també pel *treball en equip* (4 respostes).

On hi va haver *consens* va ser en la capacitat per actuar amb autonomia: zero respostes per ambdues parts.

Els resultats comparatius complets van ser els següents:

Quadre 10.1.24. Treball amb autonomia vs. treball en equip

- Posseir ambdues capacitats i aplicar-les, segons la situació	4	(8) ¹⁰⁸
- Poder treballar en equip	4	(0)
- Poder actuar amb autonomia	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁰⁸ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

10.1.4. Sobre les actituds, qualitats i rols

Pregunta 9. Actituds més importants en el lloc de treball

a) Sobre les actituds proposades com a més importants en el lloc de treball del futur, hi va haver *consens* sobre que la *disposició per a nous aprenentatges* serà l'actitud més important, tant per a les escoles com per a les empreses, amb un interval de dispersió molt reduït.

Les escoles van situar en segon lloc l'*esperit positiu* i, en canvi, les empreses hi van situar la *fidelitat a l'empresa* (actitud que les escoles van situar en sisena posició). Aquí doncs, les actituds triades van ser ben diferents. A més, els intervals de dispersió van ser alts (més de cinc punts).

En tercer lloc les escoles i les empreses van situar l'*obertura a noves situacions*, aspecte que referma l'actitud anteriorment esmentada. A més, l'interval de dispersió és estret (tres punts).

Segueixen en l'ordenació, amb llocs propers, la *disposició a la polivalència* i la *disposició al treball dur*.

Finalment, hi va haver *consens* en situar, en darrer lloc, la *submissió a la jerarquia*. L'interval de dispersió d'aquesta darrera actitud va ser la màxima: d'1 a 9 per a les escoles i de zero a 8 per a les empreses. Hi va haver, doncs, opinions molt disperses.

La taula completa de resultat va ser la següent:

Quadre 10.1.25. Actituds més importants. Respostes comparades

	Mitjanes	Intervals
– Disposició per a nous aprenentatges	9,43 ¹⁰⁹ (8,79)	8/10 (8/10)
– Esperit positiu	9,15 (8,21)	7/10 (7/10)
– Obertura a noves situacions	8,92 (8,29)	7/10 (7/10)
– Fidelitat a l'empresa	7,29 (8,62)	5/10 (5/10)
– Disposició per a la polivalència	8,38 (7,64)	6/10 (5/10)
– Disposició per al treball dur	8,00 (7,15)	5/10 (4/10)
– Submissió a la jerarquia	4,38 (4,77)	1/9 (0/8)

Font: Dades de l'enquesta

Un dels experts va afegir a les preguntes predeterminades l'*actitud ètica*.

b) Sobre la importància d'aquesta actitud, es va plantejar la pregunta del *segon qüestionari*.

Mentre les empreses la van considerar *imprescindible* (6 respostes), les escoles només atorgaven 3 respostes a aquesta opció.

En canvi, les escoles van respondre que era una actitud *tan important com les altres* (5 respostes) i les empreses només la van considerar en 2 respostes.

Hi va haver, doncs, *poc consens* sobre aquesta actitud.

¹⁰⁹ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

La taula completa de respostes va ser la següent:

Quadre 10.1.26. Importància de l'actitud ètica.

– Serà una actitud tan important com altres	5	(2) ¹¹⁰
– Serà una actitud imprescindible	3	(6)
– Serà una actitud poc important	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

Ja que la *submissió a la jerarquia* havia estat situada en el darrer lloc de les actituds del futur, es va voler confirmar, en el *segon qüestionari*, si era tan poc important com assenyalava la puntuació. Les respostes van indicar que les empreses la consideraven *poc important* (2 respostes), *tan important com altres* (4 respostes) i *imprescindible* (2 respostes), mentre les escoles consideraven que era *poc o tan important com les altres*, amb 3 i 5 respostes, respectivament.

A pesar que hi ha un comentari d'un expert d'empresa que afirma: "No crec que la submissió es pugui utilitzar en les empreses", les empreses participants tenen, doncs, la *submissió a la jerarquia* més en compte que les escoles. Cap d'aquestes la va considerar imprescindible.

¹¹⁰ Resultats de les escoles (resultats de les empreses)

La taula comparativa de totes les respostes va ser:

Quadre 10.1.27. Importància de la submissió a la jerarquia

- Serà una actitud tan important com altres	5	(4) ¹¹¹
- Serà una actitud poc important	3	(2)
- Serà una actitud imprescindible	0	(2)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 10. Qualitats del futur diplomad

a) Sobre les qualitats (atributs) que haurà de tenir el diplomad del futur, hi va haver *consens*, ja que tant les escoles com les empreses van donar a l'*esperit d'iniciativa* la més alta puntuació, amb un interval de dispersió petit.

La situació de la *creativitat*, en segon lloc per a les empreses i en el tercer, per a les escoles, refermava, d'alguna manera, la primera resposta. Els intervals de dispersió també van ser petits.

L'*organització* va ser considerada en tercer lloc, per part de les empreses i en el quart, per part de les escoles, amb intervals de dispersió ja més amplis.

En la *flexibilitat* es va observar una *manca d'acord*, ja que les escoles la van situar en segon lloc, però les empreses la van situar en sisè lloc, amb uns intervals de dispersió en les respostes de les empreses força elevats.

¹¹¹ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

Les quatre qualitats —*dots de comandament, autocontrol, ambició i estalvi*— van ocupar els quatre darrers llocs, tant per a les escoles com per a les empreses, amb uns intervals de dispersió elevats.

La taula completa de resultats comparatius va ser la següent (sobre 10 punts):

Quadre 10.1.28. Qualitats del futur diplomad

	Mitjanes	Intervals
– Esperit d'iniciativa	8,62 ¹¹² (8,46)	6/10 (7/10)
– Creativitat	8,27 (7,86)	7/10 (6/10)
– Organització	8,08 (7,79)	3/10 (6/9)
– Flexibilitat	8,42 (7,21)	7/10 (3/10)
– Intuïció	7,73 (7,78)	5/10 (5/10)
– Tenacitat	7,58 (7,33)	5/10 (4/10)
– Dots de comandament	6,67 (7,08)	4/9 (2/9)
– Autocontrol	6,55 (6,77)	5/9 (5/8)
– Ambició	6,50 (6,08)	5/8 (1/8)
– Estalvi	5,67 (6,00)	2/8 (2/8)

Font: Dades de l'enquesta

b) Al voltant del tema de les qualitats del diplomad del futur, es va formular, en el segon qüestionari, la pregunta: *¿Pensa vostè que, en el futur, a la Universitat s'hauria de poder aprendre o aprofundir en aspectes (que actualment no s'ensenyen de forma especial), com ara l'esperit d'iniciativa, la creativitat o els dots de comandament?*

¹¹² Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

Les respostes de la majoria dels experts, tant de les escoles, com de les empreses, les van considerar *convenients o imprescindibles*.

Caldria anotar aquest tema per a futures revisions dels plans d'estudis o postgraus.

L'expert d'una escola va afegir el següent comentari:

“Caldria adaptar la docència de les assignatures normals a tècniques docents que excitéssin aquests aspectes citats. Però és molt complicat si el professorat no està realment compromès amb la qualitat de la docència.”

La taula comparativa completa va ser la següent:

Quadre 10.1.29. Possibilitat d'aprenentatge de la creativitat, l'organització...

- Seria convenient	4	(4) ¹¹³
- Serà imprescindible	2	(3)
- No és un tema "universitari"	2	(1)

Font: Dades de l'enquesta

Per aprofundir en les opinions sobre les quatre qualitats pitjor puntuades en el primer qüestionari, es va formular una pregunta en el segon qüestionari de manera que els experts haguessin de confirmar aquesta posició.

En primer lloc, hi va haver *consens* en què les qualitats esmentades NO són poc importants, és a dir que *sí* que tenen un valor a considerar.

¹¹³ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

En segon lloc, les escoles van considerar com a *imprescindible* l'*autocontrol* (6 respostes) i, en canvi, les empreses van valorar, tant l'*autocontrol*, com els *dots de comandament* (4 respostes cada una).

L'*ambició* la van considerar *convenient*, tant les escoles com les empreses, amb la màxima puntuació (8 i 7 respostes, respectivament).

L'*estalvi* també el van considerar *convenient* les empreses (7 respostes) i les escoles (6 respostes).

Com es pot comprovar, la pregunta específica va fer considerar més detingudament la importància d'aquests quatre valors.

La taula comparativa completa va ser la següent:

Quadre 10.1.30. Importància de les qualitats pitjor puntuades en el primer qüestionari

	Poc importants		Convenients		Imprescindibles	
- Dots de comandament	0	(0) ¹¹⁴	7	(4)	1	(4)
- Autocontrol	0	(0)	2	(4)	6	(4)
- Ambició	0	(1)	8	(7)	0	(0)
- Estalvi	1	(1)	6	(7)	1	(0)

Font: Dades de l'enquesta

Per tal de confirmar les prioritats dels experts en el tema de les *qualitats del diplomad del futur*, es va demanar d'ordenar les qualitats ja esmentades o altres

¹¹⁴ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

a afegir, tot assenyalant les tres que caldria millorar, respecte de la situació actual.

Les respostes van confirmar el consens sobre l'*esperit d'iniciativa*, en primer lloc, i la *creativitat*, en el segon, tant en les respostes de les escoles, com en les de les empreses.

Pel al tercer lloc, les respostes ja van ser més variades, però la *creativitat* i l'*esperit d'iniciativa* van seguir estant en la banda alta de la taula.

Els resultats comparats van ser els següents. Com sempre els resultats de les empreses van entre parèntesi.

Quadre 10.1.31. Qualitats desitjables del diplomad del futur

En 1r.lloc:	- Esperit d'iniciativa	6	(4)	respostes
	- Flexibilitat	3	(2)	respostes
	- Organització		(3)	respostes
	- Creativitat	2		respostes
	- Dots de comandament		(1)	respostes
	- Lògica		(1)	respostes
	- Tenacitat		(1)	respostes
En 2n. lloc:	- Creativitat	4	(5)	respostes
	- Esperit d'iniciativa	2		respostes
	- Flexibilitat	2		respostes
	- Intuïció	1	(2)	respostes
	- Organització	1		respostes
	- Dots de comandament	1	(2)	respostes
	- Autocontrol		(1)	respostes
	- Gestió		(1)	respostes
	- Tenacitat		(1)	respostes
En 3r. lloc:	- Tenacitat	4		respostes
	- Creativitat	2	(2)	respostes
	- Esperit d'iniciativa	1	(4)	respostes
	- Intuïció	1	(1)	respostes
	- Organització	1	(1)	respostes
	- Seguiment dels temes	1		respostes
	- Autocontrol		(1)	respostes
	- Dots de comandament		(1)	respostes
	- Esperit positiu		(1)	respostes
	- Fidelitat		(1)	respostes

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 11. Rols (papers) del diplomad del futur

a) Quan es va demanar als experts, per a quins rols (papers) hauria d'estar preparat el diplomad del futur, hi va haver *consens* en què caldria que fos un *professional polivalent*.

No hi va haver consens en dos aspectes. Mentre que les escoles opinaven que els diplomats hauran d'estar preparats com a directius de PIMES (8 respostes d'escoles, per 3 de les empreses), les empreses opinaven que hauran d'estar més preparats com a *gestors organitzadors* (8 respostes de les empreses, per 5 de les escoles) o com a *assessors de gestió* (7 i 5 respostes, respectivament).

Les altres alternatives van estar poc valorades per ambdós grups.

La taula completa dels resultats comparats va estar la següent:

Quadre 10.1.32. Rols del diplomant del futur. Primer qüestionari

– Professional polivalent	10	(12) ¹¹⁵
– Gestor organitzador	5	(8)
– Assessor de gestió	5	(7)
– Directiu de PIME	8	(3)
– Coordinador-controlador	4	(5)

Font: Dades de l'enquesta

b) Per tal de confirmar aquesta important qüestió del rol del diplomant del futur, que hauria d'orientar tota la seva formació, en el *segon qüestionari* es va formular la pregunta d'una altra manera. En lloc de preguntar sobre el rol del diplomant del futur, es va formular la pregunta com a "preparació per exercir com a...".

¹¹⁵ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

Les respostes van confirmar els resultats del primer qüestionari, és a dir el consens sobre que caldria que el diplomad estigués preparat com a *professional polivalent*

En segon lloc, les escoles van seguir responent a favor del *directiu de PIME* i les empreses a favor, ara, d'*assessor de gestió* i de *gestor organitzador*.

El resultat comparat complet va estar:

Quadre 10.1.33. Preparació del diplomad del futur. Segon qüestionari

	Sí	No	Potser
– Professional polivalent	7 (7) ¹¹⁶	0 (0)	1 (1)
– Directiu de PIME	6 (3)	1 (2)	1 (3)
– Assessor de gestió	2 (5)	0 (0)	6 (3)
– Gestor organitzador	3 (4)	1 (0)	4 (4)

Font: Dades de l'enquesta

¹¹⁶ Respostes de les escoles (respostes de les empreses).

10.1.5. Síntesi del capítol

En l'estudi, com s'ha expressat en el capítol 6.2, han participat les 14 escoles universitàries d'Estudis Empresarials, que són totes les que imparteixen ensenyament oficial de primer cicle a Catalunya, i el mateix nombre d'empreses, segons els criteris establerts.

Totes les escoles d'Empresarials (excepte Vic i Tortosa) es troben en poblacions de més de cinquanta mil habitants. Les condicions d'admissió (notes de tall) no permeten, de vegades, que els alumnes puguin accedir al centre més proper al seu domicili.

L'àrea d'influència de les empreses no depèn de la situació de les seves seus centrals, sinó de l'àmbit d'actuació de la seva activitat econòmica, que ha estat, per això, un dels criteris de selecció.

Les *dates de fundació* declarades indiquen que les escoles universitàries són més "joves", en conjunt, que les empreses participants.

Tots els experts de les escoles, i també els de les empreses, tenen *càrrecs directius de responsabilitat* en l'àmbit acadèmic o en l'executiu, cosa que els permet opinar amb coneixement de la situació.

Sobre els *factors interns que influiran en el futur de les empreses*, hi ha *consens* entre els experts de les escoles i de les empreses. Els més valorats han estat la *formació del personal* i la *implantació de la qualitat i de les noves tecnologies*.

Sobre els *factors externs* també s'observa *consens*, especialment en els aspectes de l'augment de les relacions amb els proveïdors o en la segmentació dels mercats, però hi ha tres factors en els quals *no hi ha consens*: en la importància de la internacionalització i dels idiomes i en l'estudi de les noves necessitats dels clients.

Sobre les *tendències del mercat laboral del futur*, hi ha *consens* en cinc de les tendències proposades: més flexibilitat laboral, més importància del treball temporal, major mobilitat geogràfica, més afiliació sindical i retard de les jubilacions.

No hi ha consens, en canvi, sobre l'adequació de l'oferta educativa i les necessitats laborals i la importància de la qualitat personal i l'experiència sobre la formació.

Algunes de les *raons de la no adequació de l'oferta educativa a les necessitats laborals*, que es van plantejar, van estar la manca de pràctiques a les empreses incloses en la Diplomatura i el poc coneixement directe que els diplomats tenen de la realitat empresarial.

Sobre la *qualitat personal i l'experiència vs. la formació*, les escoles consideren, més que les empreses, la importància de la qualitat personal i l'experiència.

En el tipus de formació que farà més falta en el futur és on hi ha hagut *menor consens*: així, les empreses s'han inclinat per la formació especialista i les escoles per la formació generalista.

Amb menor discrepància, les empreses s'han inclinat per la formació més optativa i les escoles s'han inclinat per la formació més igualitària.

Sobre la formació en valors personals *hi ha consens* d'escoles i empreses, en detriment de la formació estrictament professional.

Sobre el tema de la formació de valors en el futur, en terme d'*actituds, qualitats i rols*, hi ha *consens* en què seran factors *tan importants com altres* i, en molts casos, factors *decisius*.

Sobre els *continguts generals* que seran més importants per al diplomant del futur, hi ha *consens* sobre l'ordre d'importància: les *actituds, qualitats i rols*, en primer lloc i els *coneixements teòrics*, en el darrer lloc. Els *coneixements instrumentals* i les habilitats empresarials queden situats en segon i tercer lloc, respectivament.

Sobre els que s'han anomenat *coneixements de base*, *hi ha consens* sobre la posició de la Sociologia, la Psicologia i l'Economia teòrica, en els primers llocs, i les Matemàtiques i la Història, en els tercer i quart llocs, respectivament.

Sobre les *àrees de coneixement* més necessàries en el futur, hi ha *consens* sobre la necessitat de formació en les àrees d'*idiomes, de Comercialització i màrqueting* i de *Personal i recursos humans*.

No hi ha consens sobre les àrees de *Comptabilitat i auditoria* i de *Dret*. Les escoles les consideren, amb diferència, més necessàries que les empreses, potser perquè cada dia hi ha més tendència a *externalitzar* aquests serveis.

Sobre el tema de les pràctiques a les empreses no hi ha consens sobre com dur-les a terme: o bé, passant per diversos departaments, com apunten les escoles o bé, centrant-se en alguns departaments, com senyalen dues empreses.

Hi ha *consens* sobre el tema de la inclusió de les Pràctiques en els futurs plans d'estudis de Ciències Empresarials.

Sobre les *capacitats de treball* que haurà de tenir el diplomad del futur, hi ha *consens* entre les escoles i les empreses en què la capacitat de treballar en equip haurà d'estar per sobre de la del treball individual.

En canvi, sobre el *treball més dirigit o més autònom*, *no hi ha consens*: Mentre les escoles s'inclinen decisivament pel *treball autònom*, les empreses no ho tenen tan clar.

Sobre el *treball més concret o més abstracte*, tampoc hi ha consens: Mentre les empreses s'inclinen pel *treball concret*, els resultats de les escoles són més equilibrats entre les dues opcions.

Sobre les actituds més importants en el lloc de treball del futur, hi ha consens en què la *disposició per a nous aprenentatges* serà l'actitud més important, amb uns intervals de dispersió reduïts.

Les escoles situen en segon lloc l'*esperit positiu* i, en canvi, les empreses hi situen la *fidelitat a l'empresa* (actitud que les escoles situen en sisena posició). Aquí doncs, *no hi ha consens*. A més, els intervals de dispersió són alts.

En tercer lloc, les escoles i les empreses situen l'*obertura a noves situacions*, aspecte que confirma la primera actitud esmentada. A més, l'interval de dispersió és estret. *Per tant, hi ha consens*

Finalment, hi ha *consens* en què, en darrer lloc, se situa la *submissió a la jerarquia*. L'interval de dispersió d'aquesta darrera actitud és la màxima, és a dir que hi ha opinions molt diverses.

Sobre la importància de l'*ètica*, *tampoc hi ha consens*: Mentre les empreses la consideren *imprescindible* (6 respostes), les escoles només atorgaven 3 respostes a aquesta opció.

La *submissió a la jerarquia*, com actitud empresarial, és considerada per les escoles, *tan important com les altres* (5 respostes) o *poc important* (3 respostes), mentre que les empreses la consideren *imprescindible* (2 respostes), *tan com les altres* (4 respostes) o *poc important* (2 respostes). Es podria parlar d'un *consens, amb matisacions*.

Sobre les *qualitats del diplomad del futur*, hi ha *consens*, ja que tant les escoles com les empreses han donat a l'*esperit d'iniciativa* la més alta puntuació, amb un interval de dispersió petita.

La situació de la *creativitat*, en segon lloc per a les empreses i en el tercer, per a les escoles, referma la primera resposta. Els intervals de dispersió també són petits.

Sobre la *flexibilitat*, *no hi ha consens*, ja que les escoles la situen en segon lloc, però les empreses la situen en sisè lloc, amb uns intervals de dispersió per a les respostes de les empreses força elevats.

A la pregunta sobre si, en el futur, *a la Universitat s'hauria de poder aprendre o aprofundir en aspectes com l'esperit d'iniciativa, la creativitat, els dots de comandament, etc.*, *hi ha consens*, ja que les respostes de la majoria dels experts, tant de les escoles, com de les empreses les han considerat *convenients o imprescindibles*.

En el primer qüestionari, les quatre qualitats —*dots de comandament, autocontrol, ambició i estalvi*—, estaven situades en els quatre darrers llocs de la taula comparativa. Per confirmar aquestes posicions, en el segon qüestionari, es va demanar *matisar-ne la importància*, classificant-les com a *poc importants, convenients o imprescindibles*. Plantejada així la nova pregunta, les quatre qualitats van ser qualificades de *convenients* i *l'autocontrol, d'imprescindible*.

Sobre les *qualitats del diplomad del futur*, les respostes van confirmar el *consens* sobre *l'esperit d'iniciativa*, en primer lloc i la *creativitat*, en el segon, tant des de les escoles, com des de les empreses.

Sobre els rols del diplomad del futur, hi va haver consens sobre els papers de *professional polivalent*, en primer lloc i com a *assessor de gestió i coordinador controlador*, a continuació. En canvi, *no hi va haver consens* en les dues altres

opcions, ja que les escoles veuen el diplomant del futur, més com a directiu de PIME i les empreses el veuen més com a gestor-organitzador.

10.2. Escenaris (escoles i empreses)

En aquest capítol es comparen les respostes dels experts de les escoles i els de les empreses, sobre els tres escenaris proposats i que ja han estat exposats, sense comentaris, en els capítols 8.2 i 8.4.

A les respostes només s'indica si són dels experts de les escoles o de les empreses. Algunes cites només porten el número de control del qüestionari, per preservar l'anonimat de l'expert.

Malgrat que podria haver passat que els experts de les empreses (generalment titulats superiors) s'haguessin inclinat pel segon escenari (en què els llicenciats desplacen els diplomats), les seves respostes s'han repartit entre les diverses opcions.

10.2.1. Sobre l'escenari 1

Resum del primer escenari:

“Els diplomats en Ciències Empresarials podran substituir en molts casos, els llicenciats en Administració i Direcció d'Empreses i en Economia, ja que tindran una base de coneixements suficients i una experiència pràctica adequada.”¹¹⁷

Aquest escenari va estar escollit per *tres experts d'escoles* i per *cinc experts d'empreses*.

Un nombre superior d'empreses, més que d'escoles, confien en els diplomats per substituir els llicenciats a les empreses.

Afirmacions de les empreses com ara: “Els diplomats amb tres anys d'estudi els serà suficient (a les PIMES)”¹¹⁸ o “El mercat necessita i necessitarà 10 diplomats per cada llicenciat”,¹¹⁹ van mostrar aquesta preferència.

Un dels principals punts de coincidència va ser que els diplomats *son més adequats per a les PIMES* que per a les empreses més grans, pel seu nivell de coneixements suficients.

¹¹⁷ El redactat complet es pot consultar en el capítol 6.1.

¹¹⁸ Qüestionari 16.

¹¹⁹ Qüestionari 19.

També hi ha un comentari compartit per escoles i empreses (però reforçat per aquestes darreres): que el diplomant surt *més econòmic* i que la seva relació formació-retribució el fa altament atractiu.

Un tercer punt d'acord entre experts d'escoles i d'empreses que han triat aquest escenari és que el *reciclatge*, en forma de postgrau o de formació concreta per a l'empresa, serà del tot necessari. A part, les pràctiques a les empreses han estat considerades *convenient*s per les escoles i per les empreses.

Dos punts assenyalats per les escoles han estat els coneixements pràctics que tenen els diplomants respecte dels llicenciats i la seva imatge universitària, que els fa més atractius que els titulats dels CFGS.

Per la seva banda, el comentari d'una empresa va expressar que diplomants i llicenciats són complementaris, i que, en tot cas, els diplomants substituiran als titulats no universitaris.

10.2.2. Sobre l'Escenari 2

Resum del segon escenari:

“Els diplomats en Ciències Empresarials seran, a poc a poc, desplaçats pels llicenciats en Administració i Direcció d'Empreses i en Economia, ja que les empreses necessitaran personal format a un més alt nivell.”¹²⁰

Va estar escollit per tres escoles i dues empreses.

Les raons que donen les respostes sobre aquest escenari són la complexitat de l'entorn i de les empreses i la competitivitat creixent, que demanarà un personal amb més coneixements, però també més habilitats i actituds convenients. Una escola¹²¹ afirmava: “Més formació implica més coneixements a tots els nivells i, per tant, treballadors amb més bagatge i més edat, més formats com a professionals i com a persones.”

D'altra banda, també hi ha el comentari compartit que: “En una societat cada dia més competitiva, en què l'oferta de titulats universitaris és molt elevada, tindran més possibilitats els llicenciats que els diplomats.”

¹²⁰ El redactat complet pot consultar-se en el capítol 6.2.

¹²¹ Qüestionari 14.

Una altra afirmació compartida és que l'oferta de llicenciats creixent farà baixar els preus de contractació, tot fent els llicenciats més assequibles per a les petites empreses.

Una escola assenyalava que els diplomats tindran el seu lloc en les funcions internes de l'empresa i els llicenciats tindran el seu, en les funcions relacionades amb l'entorn i la competència. En tot cas, afirmava una empresa, si els llicenciats ocupen el lloc dels diplomats, aquests ocuparan el lloc dels titulats no universitaris.

“Però el realment important és el talent —afirma un empresari— i això no s'estudia a la universitat; només es millora, en tot cas, amb l'esforç propi.”

10.2.3. Sobre l'escenari 3

Resum del tercer escenari:

“Els diplomats en Ciències Empresarials estaran situats en una incòmoda posició entre els llicenciats en Administració i Direcció d'Empreses i en Economia, *per dalt* i els titulats dels cicles formatius de grau superior (CFGs), *per baix* i aniran perdent posicions.”¹²²

Aquest tercer escenari va estar escollit per *cinc escoles i cinc empreses*. El major nombre d'escoles i d'empreses va veure poc definida la posició dels estudis de Ciències Empresarials, entre els CFGs i les Llicenciatures.

Un comentari compartit va ser que el treball empresarial busca treballadors formats en àrees específiques i els CFGs podrien complir aquesta funció, ja que a la Diplomatura, si bé és més pràctica que les Llicenciatures, encara li manca formació pràctica.

La resposta d'una empresa¹²³ va en aquesta direcció quan afirma que “els CFGs pressionen més des de baix (...), ja que les empreses busquen cada vegada gent més formada en una àrea específica (...).”

De totes maneres, una escola,¹²⁴ a pesar que, com s'ha vist en el capítol 2.2, els CFGs tenen un plantejament molt complet, quantitativament i

¹²² El redactat complet del tercer escenari es pot consultar en el capítol 6.2.

qualitativament, mostra dubtes quan afirma que "aquest escenari podria esdevenir cert. Cal observar com es desvela la incògnita dels CFGS, en la pràctica".

A més, la resposta d'una empresa afirma que la situació és confusa per als empresaris, ja que hi ha diverses propostes d'estudis similars sobre els temes empresarials: els cicles formatius de grau superior, la Diplomatura en Ciències Empresarials i les Llicenciatures d'Administració i Direcció d'Empreses i de Ciències Econòmiques.

Una escola universitària proposa, a més, una nova Llicenciatura, amb un contingut més proper a les necessitats de les empreses.

Una empresa assenyala el factor del cost dels salaris com a avantatge comparativa addicional dels titulats dels CFGS.

¹²³ Qüestionari 27.

¹²⁴ Qüestionari 6.

10.2.4. Altres opcions

Finalment, *tres escoles i una empresa no s'inclinen per cap dels escenaris proposats*. En aquest apartat s'han inclòs dues respostes sobre els escenaris del segon qüestionari, que no es van inclinar tampoc per cap escenari concret.

Hi va haver coincidència en el tema que assenyalava que un "bon" diplomad, amb una bona formació i una voluntat de formació contínua, sempre tindrà el seu lloc en el món laboral.

Seguint el mateix tema, l'expert d'una escola indicava la necessitat que tenia el diplomad, "d'un cap ben ordenat (i no ben ple), amb una bona formació en actituds i capacitat de treball en equip".

En la mateixa direcció, l'expert d'una empresa assenyalava la necessitat de la "qualitat total, com a suma de les qualitats de l'ensenyament, la qualitat tècnica, la qualitat personal, la qualitat de gestió i la qualitat de vida".

10.2.5. Síntesi del capítol

En aquest capítol es comparen les respostes dels experts de les escoles i les de les empreses, sobre els tres escenaris proposats.

El primer escenari (“els diplomats en Ciències Empresarials podran substituir, en molts casos, els llicenciats en ADE i en Econòmiques”), va estar escollit per més empreses que escoles, que van confiar en els diplomats per substituir els llicenciats a les empreses.

Un dels principals punts de coincidència va ser que els diplomats *son més adequats per a les PIMES*, que per a les empreses més grans, pel seu nivell de coneixements suficients i pel seu nivell de salari.

Un punt d'acord entre experts d'escoles i d'empreses que van triar aquest escenari va ser que el *reciclatge*, en forma de postgrau o de formació concreta a l'empresa, serà del tot necessari, a part de les pràctiques a les empreses, que una empresa va assenyalar com a especialment convenient.

Sobre el segon escenari, (“que els llicenciats desplaçaran, en certs casos, els diplomats”) un dels punts de major coincidència va ser que els diplomats seran desplaçats pels llicenciats, per la necessitat d'una major formació i perquè l'oferta de llicenciats creixent farà baixar els preus de contractació, fent-los més assequibles per a les petites empreses.

Una escola assenyalava que els llicenciats tindran el seu lloc a les empreses i els diplomats els seu i, per la seva banda, una empresa assenyalava que "l'important és el talent i això no s'estudia a la Universitat".

Sobre el tercer escenari ("que els diplomats estaran pressionats pels llicenciats i pels titulats dels CFGS"), un comentari compartit va ser que el treball empresarial busca treballadors formats en àrees específiques i els CFGS tenen més formació pràctica i amb un cost més baix.

Una escola assenyalava, no obstant, que "caldrà observar com es desvela la incògnita dels CFGS, en la pràctica".

A més, la resposta d'una empresa afirma que la situació és confusa per als empresaris, ja que hi ha massa propostes d'estudis similars sobre els temes empresarials: els cicles formatius de grau superior, la Diplomatura en Ciències Empresarials i les Llicenciatures d'Administració i Direcció d'Empreses i de Ciències Econòmiques.

L'expert d'una escola indicava, finalment, la necessitat pel diplomant "d'un cap ben ordenat (i no ben ple), amb una bona formació en actituds i capacitat de treball en equip".

En la mateixa direcció, l'expert d'una empresa assenyalava la necessitat de la "qualitat total, com a suma de les qualitats de l'ensenyament, qualitat tècnica, qualitat personal, qualitat de gestió i qualitat de vida".

10.3. Qüestionaris de les escoles oficials i de les adscrites

En aquest capítol s'analitzen les diferències i les semblances entre les respostes dels experts de les escoles "oficials" (de titularitat i finançament públics) i les escoles adscrites (de titularitat i finançament privats), ja que són diferents pel seu origen fundacional i pel seu desenvolupament posterior, fins a la seva adscripció a les universitats públiques, oferint una titulació pública als seus alumnes.

a) Primer qüestionari

10.3.1. Identificació de les escoles oficials i adscrites participants

De les 14 escoles universitàries que imparteixen la Diplomatura en Ciències Empresarials, vuit són escoles oficials i sis són escoles adscrites. Les vuit escoles oficials i les sis adscrites pertanyen a les universitats que s'indiquen en l'annex 15.10.

10.3.2. L'empresa i el mercat laboral del futur

Pregunta 1. Factors que influiran més en el futur de les empreses

Sobre els *factors interns* que influiran més en el futur de les empreses, el major *consens*¹²⁵ entre les escoles oficials i les adscrites està en la formació del personal i en la implantació de les noves tecnologies.

Hi ha *manca de consens*, segons els criteris establerts en la implantació de les tecnologies de la millora de qualitat: les escoles oficials en tenen una opinió més favorable.

Quadre 10.3.1. Factors interns que influiran més en el futur de les empreses. Respostes comparades de les escoles oficials i les adscrites

– Formació del personal	87,50	(66,66) ¹²⁶
– Implantació de <i>noves tecnologies</i>	65,50	(83,33)
– Implantació de tècniques de millora de <i>qualitat</i>	87,50	(50,00)
– Increment d' <i>automatització</i> en els processos administratius	37,50	(16,66)
– <i>Descentralització</i> organitzativa	12,50	(33,33)
– Noves tècniques <i>comptables</i> i auditories periòdiques	12,50	(16,66)
– Noves fórmules de <i>màrqueting</i>	25,00	(0)
– Reducció de la <i>mà d'obra</i> , especialment la menys qualificada	0	(16,66)
– Ús creixent del <i>just-in-time</i>	12,50	(0)
– Treball en <i>equip</i>	0	(16,66)

Font: Dades de l'enquesta

¹²⁵ Segons els criteris establerts en el capítol 6.4.

¹²⁶ Les xifres (primer les de les escoles oficials i, entre parèntesi, les de les adscrites) estan aquí indicades en percentatge, ja que hi ha 8 escoles oficials i 6 escoles adscrites i els valors absoluts no serien comparables.

Sobre els factors externs, el major consens està en el factor de creixement de la internacionalització.

Hi ha manca de consens en l'estudi de les noves necessitats dels clients: les escoles adscrites les valoren més favorablement.

Quadre 10.3.2. Factors externs que influiran més en el futur de les empreses. Respostes comparades de les escoles oficials i les adscrites

– Creixement de la <i>internacionalització</i>	100,00	(83,33) ¹²⁷
– Estudi de noves necessitats dels <i>clients</i>	50,00	(83,33)
– Augment de la relació <i>proveïdor-empresa</i>	50,00	(50,00)
– Major importància de la <i>segmentació</i> dels mercats	12,50	(33,33)
– <i>Oligopolització</i> creixent	37,50	(0)
– <i>Cicle de producte</i> més curt	0	(33,33)
– Necessitat del domini dels <i>idiomes</i>	12,50	(16,66)
– Creixent importància de la <i>publicitat</i>	12,50	(0)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 2. Tendències previsibles del mercat laboral del futur

Sobre les tendències previsibles del mercat laboral del futur, els *majors acords consensuats* han estat la major flexibilitat laboral, la major importància del treball temporal i la major mobilitat geogràfica.

¹²⁷ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (i entre parèntesi, de les escoles adscrites).

El majors desacords, encara que més febles i també consensuats, han estat la no adequació de l'oferta educativa a les necessitats laborals - és a dir, que les escoles oficials i les adscrites consideren adequada l'oferta educativa a les necessitats laborals - , una major importància de la qualitat personal i l'experiència sobre la formació i una major afiliació sindical.

Quadre 10.3.3. Tendències previsibles del mercat laboral del futur. Respostes comparades de les escoles oficials i de les adscrites

	D'acord		En desacord		Indiferent	
- Major <i>flexibilitat</i> laboral	87,50	(100,00) ¹²⁸	12,50	(0)	0	(0)
- Major importància del treball <i>temporal</i>	75,99	(83,33)	12,50	(16,66)	0	(0)
- <i>No adequació oferta educativa/ necessitats laborals</i>	12,50	(50,00)	62,50	(50,00)	0	(0)
- Més importància de la <i>qualitat personal i l'experiència</i> que la formació	25,00	(16,66)	50,00	(66,66)	25,00	(0)
- Major <i>mobilitat</i> geogràfica	62,50	(83,33)	0	(0)	37,50	(16,66)
- Més afiliació <i>sindical</i>	12,50	(0)	62,50	(50,00)	25,00	(37,50)
- Retard de les <i>jubilacions</i>	37,50	(12,50)	50,00	(50,00)	12,50	(33,33)

Font: Dades de l'enquesta

¹²⁸ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (i entre parèntesi, de les escoles adscrites).

10.3.3. Formació i futur

Pregunta 3. Formació que farà més falta en el futur

Les respostes amb el major *consens* han estat sobre la formació generalista i sobre valors personals.

D'altra banda, mentre les escoles oficials s'inclinen per la formació més igualitària, les escoles adscrites s'inclinen per una formació més optativa. La seva orientació més directa a l'empresa pot explicar aquesta diferència

Quadre 10.3.4. Formació que farà més falta en el futur. Respostes comparades de les escoles oficials i de les adscrites

0 (25,00) ¹²⁹	Especialista / Generalista	100,00 (66,66)
50,00 (0)	Igualitària / Més optativa	37,50 (66,66)
25,00 (16,66)	Estrictament professional / Sobre valors personals	75,00 (75,00)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 4. Continguts generals de la formació del diplomad del futur

Hi ha *consens*¹³⁰ entre les escoles oficials i les adscrites sobre l'ordre d'importància dels continguts generals esmentats i situen les actituds, la qualitat i els rols en primer lloc i els coneixements teòrics, en darrer lloc.

¹²⁹ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

¹³⁰ Segons els criteris exposats en el capítol 6.4.

Aquí hi ha una reflexió a fer, per part dels equips docents, sobre un possible canvi de prioritats de la formació del futur.

També és interessant assenyalar la gran dispersió de respostes, tant de les escoles oficials, com de les adscrites, sobre els coneixements teòrics. Hi ha opinions molt diverses.

Quadre 10.3.5. Continguts generals de la formació del futur. Puntuacions de les escoles oficials i de les adscrites

	Mitjanes	Intervals
– Les actituds, qualitats i rols (motivació, p. ex.)	8,12 (8,66) ¹³¹	6/10 (7/10)
– Els coneixements instrumentals (idiomes, p. ex.)	8,00 (8,50)	8/10 (6/10)
– Les habilitats empresarials (màrqueting, p. ex.)	7,75 (8,16)	7/8 (5/10)
– Els coneixements teòrics (matemàtiques, p. ex.)	6,37 (6,50)	3/9 (3/9)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 5. Coneixements de base a impartir als diplomats del futur

Sobre els coneixements de base a impartir als diplomats del futur, *manca el consens* en els coneixements d'Història. Si bé ambdós grups els situen en darrer lloc, les escoles oficials els consideren més necessaris per al futur, que les escoles adscrites. En la resta de matèries i en la seva ordenació *hi ha consens*.

¹³¹ Respostes de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

Quadre 10.3.6. Coneixements de base. Puntuacions de les escoles oficials i de les adscrites

	Mitjanes	Intervals
- Sociologia i Psicologia	7,00 (7,00) ¹³²	5/10 (5/10)
- Economia teòrica	6,62 (6,60)	3/10 (3/10)
- Matemàtiques	6,62 (6,20)	5/10 (3/8)
- Història	6,50 (5,40)	5/10 (3/8)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 6. Àrees de coneixement més necessàries en el futur. ¿Quines es podrien impartir (parcialment) a l'empresa?

La pregunta sisena era doble.

Les àrees de coneixement on hi va haver *menys consens* van ser les de Comptabilitat i auditoria, Gestió financera i Informàtica de gestió, que les escoles adscrites van valorar més que les escoles oficials.

En l'àrea de Dret *tampoc hi va haver consens*, però van ser les escoles oficials, les que la van valorar més.

On hi ha *consens* és en les àrees més clàssiques i funcionals de l'empresa: la Investigació de mercats, l'Organització i gestió empresarial, la de Personal i recursos humans i la de Producció i logística.

¹³² Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (i entre parèntesi, de les escoles adscrites).

Sobre la segona part de la pregunta, referent a les àrees que es podrien impartir a les empreses, els resultats són poc significatius. Però, en tot cas, hi hauria un cert *consens* al voltant de la Producció i logística i la Informàtica de gestió.

Quadre 10.3.7. Àrees de coneixement més necessàries. Quines es podrien impartir a l'empresa. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites

	Més necessàries en el futur	A impartir a l'empresa
– Comercialització i màrqueting	62,50 (83,33) ¹³³	37,50 (50,00)
– Comptabilitat i auditoria	50,00 (83,33)	25,00 (33,33)
– Dret	75,00 (33,33)	0 (0)
– Economia teòrica/Matemàtiques	37,50 (33,33)	0 (0)
– Gestió financera	50,00 (100,00)	25,00 (33,33)
– Gestió internacional	50,00 (66,66)	37,59 (16,66)
– Idiomes	75,00 (100,00)	25,00 (33,33)
– Informàtica de gestió	25,00 (66,66)	50,00 (50,00)
– Investigació de mercats	50,00 (66,66)	37,50 (33,33)
– Organització i gestió empresarial	87,50 (66,66)	37,50 (16,66)
– Personal i recursos humans	75,00 (66,66)	50,00 (33,33)
– Producció i logística	62,50 (50,00)	75,00 (50,00)

Font: Dades de l'enquesta

¹³³ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les adscrites).

Pregunta 7. Com s'haurien de portar a terme les pràctiques a les empreses

Les respostes van mostrar un *consens* important sobre que l'alumne ha de passar per diversos departaments de l'empresa.

Quadre 10.3.8. Formes de les pràctiques a les empreses. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites

- Passant per diversos departaments	100,00	(83,33) ¹³⁴
- Amb sessions teoricopràctiques d'especialistes de l'empresa	25,00	(50,00)
- Entrar directament en les activitats complicades	12,50	(0)
- Les pràctiques no són imprescindibles	25,00	(0)

Font: Dades de l'enquesta

¹³⁴ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

Pregunta 8. Capacitats de treball del diplomad del futur

Hi ha *consens* en què el diplomad del futur haurà de tenir la capacitat per treballar en equip i també de forma autònoma. En aquests dos punts, les escoles oficials i les adscrites estan d'acord.

Sobre el treball més concret o més abstracte, mentre les escoles adscrites s'inclinen més cap el primer, les escoles oficials, encara que per poca diferència, ho fan cap al treball més abstracte.

Quadre 10.3.9. Capacitats de treball. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites

37,50 ¹³⁵ (66,66)	Treball més concret / Treball més abstracte	50,00 (33,33)
0 (0)	Treball més dirigit / Treball més autònom	87,50 (100,00)
100,00 (83,33)	Treball en equip / Treball més individual	0 (16,66)

Font: Dades de l'enquesta

¹³⁵ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les adscrites).

10.3.4. Sobre les actituds, qualitats i rols

Pregunta 9. Actituds més importants en el lloc de treball

El major consens està en la *disposició per a nous aprenentatges*. La formació contínua és ja llei de vida per als diplomats.

Les majors *diferències* estan en la *disposició per a la polivalència*, en l'*obertura a noves situacions* i en l'*esperit positiu*. Les tres actituds han estat més puntuades per les escoles adscrites, possiblement per la seva relació més estreta amb el món empresarial.

Quadre 10.3.10. Actituds més importants en el lloc de treball. Puntuacions de les escoles oficials i de les adscrites

	Mitjanes	Intervals
– Disposició per a nous aprenentatges	9,50 (9,33) ¹³⁶	8/10 (8/10)
– Esperit positiu	9,28 (9,00)	7/10 (7/10)
– Obertura a noves situacions	8,71 (9,16)	7/10 (8/10)
– Disposició per a la polivalència	8,12 (9,00)	6/10 (7/10)
– Disposició per al treball dur	7,12 (7,83)	5/10 (3/10)
– Fidelitat a l'empresa	7,12 (7,33)	5/10 (5/10)
– Submissió a la jerarquia	3,86 (5,00)	2/6 (1/9)

Font: Dades de l'enquesta

¹³⁶ Respostes de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

Pregunta 10. Qualitats del diplomad del futur

El major consens s'ha mostrat en l'esperit d'iniciativa i en la creativitat, amb uns intervals de variació petita. La formació actual de les escoles hauria de canviar per reforçar aquestes qualitats.

Les qualitats més significatives amb manca de consens, són, per a les escoles oficials, la flexibilitat i, per a les escoles adscrites, l'organització, la intuïció i la tenacitat.

Quadre 10.3.11. Qualitats del diplomad del futur. Puntuacions de les escoles oficials i de les adscrites

	Mitjanes	Intervals
- Esperit d'iniciativa	8,71 (8,50) ¹³⁷	8/10 (6/10)
- Flexibilitat	8,71 (8,16)	8/10 (7/10)
- Creativitat	8,20 (8,33)	7/10 (7/10)
- Organització	7,85 (8,33)	3/10 (7/10)
- Intuïció	7,40 (8,20)	5/10 (7/10)
- Tenacitat	7,17 (8,00)	5/10 (5/10)
- Dots de comandament	6,33 (7,16)	5/9 (5/9)
- Autocontrol	6,00 (7,17)	5/8 (5/9)
- Ambició	6,17 (6,83)	5/8 (5/8)
- Estalvi	5,50 (5,83)	5/7 (2/8)

Font: Dades de l'enquesta

¹³⁷ Respostes de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

La segona part de la pregunta demanava escollir tres qualitats que haurien de millorar respecte de la situació actual. Hi ha *consens* i les respostes són concordants amb les de la primera part de la pregunta.

Quadre 10.3.12. Tres qualitats a millorar. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites¹³⁸

1r. Iniciativa, 4 mencions; Flexibilitat, 2	(Iniciativa, 2; Creativitat, 2; Flexibilitat, 1)
2n. Creativitat, 3; Iniciativa, 2; Flexibilitat, 1	(Creativitat, 1; Iniciativa, 1; Flexibilitat, 1)
3r. Tenacitat, 2; Intuïció, 2; Creativitat, 2	(Tenacitat, 2; Iniciativa, 1; Creativitat, 1)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 11. Rols (papers) del diplomad del futur

Hi ha *consens* entre escoles oficials i adscrites en el rol de *professional polivalent* del diplomad del futur.

No hi ha *consens*, en canvi, sobre el paper de *directiu de PIME* o d'*assessor de gestió*, més valorats per les escoles oficials que per les adscrites.

Quadre 10.3.13. Rols del diplomad del futur. Respostes (en %) de les escoles oficials i de les adscrites

- Professional polivalent	62,50	(66,66) ¹³⁹
- Directiu de PIME	62,50	(33,33)
- Assessor de gestió	50,00	(16,66)
- Gestor organitzador	37,50	(33,33)
- Coordinador controlador	25,00	(33,33)

Font: Dades de l'enquesta

¹³⁸ Respostes de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

¹³⁹ Ídem.

b) Segon qüestionari

A pesar de la limitada representativitat de 5 escoles oficials (sobre 8 possibles) i, sobretot, de 3 escoles adscrites (sobre 6 possibles), es ressenyen de forma separada, les respostes del segon qüestionari, a efectes indicatius.

10.3.5. Identificació de les escoles del segon qüestionari

Les escoles universitàries oficials (5) i les adscrites (3) que han respost aquest segon qüestionari estan relacionades en l'annex 15.11.

Malgrat que el nombre de respostes no és estadísticament significatiu, s'inclouen les comparacions a efectes indicatius.

La *identificació* va constituir la pregunta 1 del segon qüestionari.

Les preguntes següents, per evitar la seva confusió amb les de l'apartat anterior, aniran seguides de l'indicatiu (QII): Qüestionari II.

10.3.6. Les preguntes del segon qüestionari

Pregunta 2. (QII). Sobre els factors que influiran més en el futur de les empreses

Hi ha *consens* en la consideració que seran *decisius*, la *competitivitat*, el *domini dels idiomes* i el *treball en equip*.

No hi ha consens en l'*automatització dels processos administratius*. Mentre les escoles adscrites el consideren només *com altres factors*, les escoles oficials el consideren *decisiu*.

Quadre 10.3.14. Valoració d'alguns factors que influiran més en el futur de les empreses. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites al segon qüestionari

	Poc important		Com d'altres		Decisiu	
- La <i>competitivitat</i> serà un factor	0	(0) ¹⁴⁰	0	(0)	100,00	(100,00)
- El <i>domini dels idiomes</i> serà un factor	0	(0)	20,00	(0)	80,00	(100,00)
- El <i>treball en equip</i> serà un factor	0	(0)	20,00	(33,33)	80,00	(66,67)
- L' <i>automatització dels processos administratius</i> serà un factor	0	(0)	20,00	(100,00)	80,00	(0)
- Les noves fórmules de <i>màrqueting</i> seran factors	0	(0)	80,00	(66,67)	20,00	(33,33)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁴⁰ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les adscrites).

Pregunta 3.1. (QII). ¿En quins aspectes es podria pensar que l'oferta educativa no és l'adequada per a les necessitats laborals?

Hi ha consens en què la manca de pràctiques a les empreses i el poc coneixement directe de la realitat empresarial són aspectes a tenir en compte per adequar l'oferta educativa del futur a les necessitats laborals.

Quadre 10.3.15. Raons de la no adequació de l'oferta educativa a les necessitats laborals. Respostes al segon qüestionari de les escoles oficials i de les adscrites

- Manca de pràctiques a les empreses incloses en la Diplomatura	80,00	(66,66) ¹⁴¹
- Poc coneixement directe de la realitat empresarial	80,00	(66,66)
- Poca utilització de l'estudi de casos empresarials	20,00	(33,33)
- Poca especialització en temes importants per a l'empresa	20,00	(33,33)
- Massa matèries teòriques: matemàtiques, teoria econòmica...	20,00	(0)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁴¹ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

Pregunta 3.2. (QII). Sobre la importància de la qualitat personal i l'experiència respecte de la formació

No hi ha consens. Les escoles oficials consideren que serà *més important* la qualitat i l'experiència que la formació. Les escoles adscrites consideren només que seran *tan importants com altres*.

Quadre 10.3.16. Importància de la qualitat personal i l'experiència respecte de la formació. Resposta de les escoles oficials i de les escoles adscrites

– Seran factors tan importants els uns, com l'altre	40,00 ¹⁴²	(66,67)
– Seran factors més importants	60,00	(33,33)
– Seran factors menys importants	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 4.1. (QII). Sobre com s'entén el concepte de formació generalista

Hi ha *consens* en què la formació generalista consisteix a tenir una “bona base per a una posterior especialització”.

Quadre 10.3.17. Concepte de formació generalista. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites

– Han de tenir una bona base per a una posterior especialització	80,00	(100,00) ¹⁴³
– Han de saber una mica de tot	20,00	(0)
– Tots els estudiants han de tenir els mateixos coneixements	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁴² Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites)

¹⁴³ Ídem.

Pregunta 4.2. (QII). Sobre la qualificació en el futur, de les actituds, qualitats i rols

No hi ha consens. Les escoles oficials consideren *decisius*, aquests aspectes i les escoles adscrites els consideren *tan importants com els altres*.

Aquestes respostes matisen el consens pel que fa a la formació sobre valors de les preguntes 3 i 4 del primer qüestionari, però la restringida representativitat, n'imposa certes reserves.

Quadre 10.3.18. Importància de les actituds, qualitats i rols. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites

- Seran factors tan importants com altres	40,00	(100,00) ¹⁴⁴
- Seran factors decisius	60,00	(0)
- Seran factors poc importants	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁴⁴ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

Pregunta 5. (QII). Sobre els coneixements de base que faran falta en el futur

La no resposta de les tres escoles adscrites a aquesta pregunta no permet establir comparacions.

Quadre 10.3. 19. Coneixements de base. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites

	Mitjanes	Intervals
– Coneixements de Sociologia i de Psicologia	7,25 (NC)	6/8 (NC) ¹⁴⁵
– Coneixements d'Història	6,80 (NC)	5/8 (NC)
– Coneixements d'Economia teòrica	6,75 (NC)	5/8 (NC)
– Coneixements de Matemàtiques	6,75 (NC)	5/8 (NC)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 6.1. (QII). Sobre la importància, en el futur de les empreses, de l'àrea d'Informàtica de gestió

Hi ha consens entre els dos grups d'escoles, que serà una àrea tan important com les altres.

Quadre 10.3.20. Importància de la Informàtica de gestió. Respostes de les escoles oficials i de les adscrites.

– Serà una àrea tan important com altres	80,00	(66,67) ¹⁴
– Serà una àrea decisiva	20,00	(33,33)
– Serà una àrea poc important	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁴⁵ Respostes de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

¹⁴⁶ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

Pregunta 6.2. (QII). Sobre la possibilitat de cursar a les empreses, en el futur, les matèries de Gestió i organització empresarial

No hi ha consens. Mentre que les escoles adscrites responen que seria important, les escoles oficials només responen que possiblement.

Quadre 10.3.21. La gestió i l'organització empresarials cursada a les empreses

- Seria important	20,00	(100,00) ¹⁴⁷
- Possiblement	80,00	(0)
- Seria imprescindible	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 7. (QII). Sobre les pràctiques a les empreses incloses en els plans d'estudis de la Diplomatura en Ciències Empresarials.

Hi ha consens en què seria imprescindible o, en tot cas, convenient.

Però la complexitat de portar a terme el projecte, especialment en els escoles grans, ha frenat els equips que revisen els plans d'estudis de treballar en aquesta direcció.

Quadre 10.3.22. Inclusió de les pràctiques a les empreses en els plans d'estudi

- Serà imprescindible	60,00	(66,66) ¹⁴⁸
- Seria convenient	40,00	(33,33)
- No necessàriament	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁴⁷ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

¹⁴⁸ Ídem.

Pregunta 8. (QII). Sobre les capacitats de treball (suficiència) dels diplomats del futur

Hi ha consens en què han de ser capaços de treballar en equip o amb autonomia segons ho demani la situació.

També hi ha consens, en sentit negatiu, en la capacitat exclusiva del treball autònom.

Quadre 10.3.23. ¿Autonomia o treball en equip?

- Poder actuar amb autonomia	0	(0) ¹⁴⁹
- Poder treballar en equip	60,00	(33,33)
- Posseir ambdues capacitats i aplicar-les, segons la situació	60,00	(66,67)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 9.1. (QII). Sobre l'actitud ètica

Hi ha consens en què serà una actitud tan important com les altres.

Quadre 10.3.24. Importància de l'ètica

- Serà una actitud poc important	0	(0) ¹⁵⁰
- Serà una actitud tan important com altres	60,00	(66,67)
- Serà una actitud imprescindible	40,00	(33,33)

Font: Dades de l'enquesta

¹⁴⁹ Respostes, en percentatge, de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

¹⁵⁰ Ídem.

Pregunta 9.2. (QII). Sobre l'actitud de submissió a la jerarquia

També hi ha consens que serà una actitud *tan important com les altres*.

Quadre 10.3.25. Importància de la submissió a la jerarquia

- Serà una actitud poc important	40,00	(33,33) ¹⁵¹
- Serà una actitud tan important com altres	60,00	(66,67)
- Serà una actitud imprescindible	0	(0)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 10.1. (QII). Sobre si, en el futur, a la universitat s'hauria de poder aprendre o aprofundir en aspectes com l'esperit d'iniciativa, la creativitat, els dots de comandament i d'altres

No hi ha consens sobre la seva conveniència. Les escoles oficials, però, hi són més favorables que les adscrites.

Quadre 10.3.26. Aprofundiment a l'universitat d'aspectes com la iniciativa, la creativitat, els dots de comandament, etc.

- No és un tema "universitari"	20,00	(33,33) ¹⁵²
- Seria convenient	60,00	(33,33)
- Serà imprescindible	20,00	(33,33)

Font: Dades de l'enquesta

Pregunta 10.2. (QII). Sobre la importància d'alguns aspectes en la formació del diplomad del futur

Hi ha consens que l'autocontrol serà imprescindible i que l'ambició, els dots de comandament i l'estalvi seran convenientes.

¹⁵¹ Respostes, en percentatges, de les escoles oficials (respostes de les escoles adscrites).

¹⁵² Ídem.